

ده غیر مقلدینو توحید

ده غیر مقلدینو ده شرکیاتو، بدعاتو او خرافاتو
حقیقت خکاره کونکی تصنیف

ده ”اللامذهبيه تعریفها وعقائدها“ کتاب نه ملحوظ
شوی حصه

محمد ندیم

حفظه الله تعالى

مناظر اسلام، فاتح غیر مقلدیت حضرت مولانا مفتی

محمودی

معاون: متعلم عبد الرحمن حفظه الله

فیس بوک: نوجوانان احناف Nojawanan E Ahnaf

دغیرمقلدینو توحید

اوس مونږ په دځای کېني دغیرمقلدینو توحید یو خونمونۍ او جهلک ښایو چه دغیرمقلدینو توحید څه عجیب قسم دی . اواهل حق ته مشرک وئیلو والاد خپله چهره په آئینه کېن اوگوری .

ددوی عقائدملاحظه کولونه وړاندې ددی خبری وضاحت کول لازمی ده چه غیرمقلدین دتاویلاتونه منکرین دی . بلکه دوی ظاهرپرست دی . همدا وجه ده چه غیرمقلدین همیشه لپاره چه په اهل حقوباندې اعتراضات کوی نودوی هغه ظاهری الفاظ رآخلی نورسیاق اوسباق اودغسی معنی مرادی نه سترگی پتو . خو چه په اهل حق باندې صرف اعتراضات اوکړی .

لهذا که کومه عقیده یا نظریه ددوی چه صرف ظاهری الفاظ او صورت هم دشرع نه مخالف ښکاره کیږی نو هغه به ددوی دعقیدی مطابق په ظاهرعمل کولی شی (اگرچه داسی عقیده ئي ځمونږ په نظرکېن نشته چه ظاهرکېن خو دشرع خلاف ښکاری لیکن په حقیقت کېن صحیح وی . نه بلکه مونږ چه کومه عقیده راغستی ده نوداچه څرنگه په ظاهرکېن خرابه ده همدغسی په حقیقت کېن هم خرابه ده .)

دوئم : دوئم خبره داهم ذهن نشین کول پکاردی چه راروان حواله جاتوکی بعض دغیرمقلدینوصوفیان دی او داهم حقیقت دی چه دصوفیانوخیل اصطلاحات دی . لیکن مونږ به غیرمقلدینوته دغیرمقلدینو اصول مطابق ظاهری الفاظ ښایو قطع نظربه دصوفیانو اصطلاحات نه وی

غیرمقلدین اوغیرالله نه امداد

دغیرمقلدینو بانی نواب صدیق حسن خان چه اکثرغیرمقلدین ترینه استدالات کوی خصوصاً امین الله پشاوری . چه کله به دته څه حاجت ومشکل پیښ شونوداسی وینابه ئي کوله .

قبله دين مددی کعبه ايمان مددي ابن قيم مددی، قاضی شوکان مددی .
(هدية المهدی صفحه ۲۳ ونفح الطیب ص ۴۷ - ۵۷)

ترجمه : ای زما ددين قبلی مدد اوکړه ای زما دایمان کعبی مدد اوکړه
ای ابن قيم مدد اوکړه ای قاضی شوکانی مدد اوکړه

قارئین کرام : دادغیرمقلدینو توحیددی . چه دابن قيم او قاضی شوکانی نه مدد غواړی ، او مونږه چي نن په خپلو سترگوهم گورو چه غیرمقلدینو سترگی پتی کړیدی او دتقلید تعریف اواقسام په غلطی طریقی سره ترینه نقل کوی دابن قيم ، او دقاضی شوکانی شیعه نه ، اوداکار خصوصاً امین الله پشاوری په (التحقيق السدید) کښ خائی په خائی کړیدی.

اودیکښن امداد سره سره نداء خان له معترضه کلمه ده او دنداء متعلق وحید الزمان لیکي (وبهذا ظهران ماتقوله العامة يا رسول الله اوياعلى اوياغوث فمجرد النداء لانحكم بشركهم) (هدية المهدی صفحه ۲۴)

ترجمه : ددينه داخبره ظاهره شوه چه عام خلك چه يارسول الله اوياعلى اويا ياغوث وائی نومونږه صرف په ندا سره مونږه حکم دشرک نشولگولی .
اودغسی دغیرمقلدینو شیخ الكل فى الكل نذیرحسین دهلوی لیکلی.

(اگرکبھی غلبه محبت کی بنا پر یارسول الله، یا یاغوث الاعظم زبان سے نکل جائے تو یہ جائز ہے) فتاوی نذیریہ

(۱۳۳/۱)

ترجمه : که چری دمحبث دغلبی وجی نه یا رسول الله یا یاغوث الاعظم دژبی نه اوواته نوداجائزدی .

اودغسی امین الله پشاوری غیرمقلد دیو روایت نه جواب کوی چه (دهغی جوابونه ږیردی یو داچه دانداء شوقیه ده او نداء شوقیه په نزد دبعض علماؤ جائزده .)
دیارسول الله آواز صفحه ۵۵)

لوستونکی حضرات به اوس اوگوری چه دامحض نداء ده اوکه پکبن دغیرالله نه امدادهم غواړی اوبل ځائی کبن هم نواب صدیق حسن خان دنبی کریم صلی الله علیه وسلم نه امداد غواړی لیکي چه .

ياسیدی يا عروتی ووسیلتي یاعدتی فی شدة ورخاء
قدجئت بابک ضارعا متضرعا متاوهابتنفس الصعداء
مالی ولانک مستغاث فارحمن یارحمة للعلمین بکائی

(هدية المهدي حاشيه صفحه ۲۵ ماثرصدیقی ۳۵ / ۲)

ترجمه: ای ځما آقا ای ځما سهارا او ای ځما وسیلی ، او ای ځما خوشحالی او بدحالی کبن ځماسامانه (متاع) ځه ستا درته راغلي یم ډیرپه خشوع وخضوع سره اویخی ساه گانی اخلم، ستادرته راغلي یم ستانه علاوه می بل فریادرس نشته پس ای رحمة للعلمین ته ځما په ژړاباندی رحم اوکړه .

په دی ځائی کبن هم دنبی پاک صلی الله علیه وسلم ته فریادرس اووئیل اولادایی هم او وئیل چه ستا نه علاوه ځمابل فریاد اوریدو والانشته ، اوته په مارحم اوکړه .

بل ځائی کبن هم دغه دغیرمقلدینو بابا نواب صاحب داسی فریادرسی کوی چه

زمره رائی درافتاد بارباب سنن شیخ سنت مددی قاضی شوکانی مددی

پشتهاخم شده ازابارگران تقلید سنت خیرالبشرحضرت حق آن مددی

گفت نواب غزل درصفت سنت تو خواجه دین صله قبله پاکان مددی

(نفح الطیب من ذکر المنزل والحبیب صفحه ۶۳ مجموعه مقالات ۱۵۸ / ۲)

ترجمه : ځماټول آراء دارباب سنن مخامخ غورزیدلی دی ، شیخ سنت مدد اوکړه

قاضی شوکانی مدد اوکړه ، دتقلید بوجه سره دډیرخلکو ملاگانی خم شوی،

دخیرالبشرسنت او حضرت قرآن ځمونږ مدداوکړه ، نواب ستا دست په تعریف

کبن غزل اووئیل ددین خواجه ددی صله ورکړه دپاکوخلکو قبلی مدد اوکړه .

دغسی محمد ابوالقاسم بنارسی غیرمقلد غیراللہ تہ رابلل اومدد ترینہ دطلب کولو پہ جوازباندی دنواب صدیق حسن خان یوی قصیدی باندی حوالہ ورکوی اولیکی چہ (وقد استغاث صاحب جامع البیان فی قول تفسیرہ بالنبی صلی اللہ علیہ وسلم فلوکان مطلق الاستغاثۃ لغيراللہ شرکا لزم کون صاحب جامع البیان مشرکاً فکیف یعتمد علی تفسیرہ مع ان اهل الحديث كافة قد قبلو تفسیرہ) حاشیہ ہدیۃ المہدی صفحہ ۲۵)

ترجمہ : دجامع البیان تفسیر مصنف ہم دخپل تفسیر پہ ابتداء کنبس دنبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم نہ مدد طلب کپیدی کہ چیری دغیر اللہ نہ مطلقاً مدد طلب کول شرک وی . نو دجامع البیان مصنف بہُ مشرک کیدل لازم شی نویا بہ دہغی پہ تفسیرباندی بہ خرنکہ اعتماد اوکپلی شی حالانکہ تمام اہلحدیث ددی تفسیر قبول کپیدی .

دغسی بل غیرمقلد عالم مولوی غلام رسول ہم دنبی پاک صلی اللہ علیہ وسلم نہ امداد غواہی دموصوف تذکرۃ پہ (تاریخ اہلحدیث صفحہ ۱۵/۴ دابراہیم سیالکوٹی او پہ) معیار الحق صفحہ ۳۵۳ دنذیرحسین دہلوی بتحقیق محمد یحییٰ گوندلوی) کنبس اوگوری . لہذا ددی وزنی کتابونوپہ موجودگی کنبس دنورو حوالہ جاتو حاجت نشہ .

موصوف نبی پاک صلی اللہ علیہ وسلم تہ پہ شعرکنبس داسی خطاب کوی .

یارسول اللہ بحالم یک نگاہ مرحمت	کز دوعالم دیدہ دوزح درسگانت جاکنم
کرمہریا حضرت نبی منگاں تیرا دیدار میں	اوڑک ہاں گولی آپ دی توڑے پاں بدکردار میں
اے سروردو عالم سلطان مرسلین	ہوون صدقے رسول اللہ دے دربار
میرا دل چورکتیا دروئے غم	ترحم یا نبی اللہ ترحم

(سوانح غلام رسول)

ص ۹۶ و ۱۶۱)

اودغسی التجاء مولانا ماهر القادری صاحب هم کړیده . ددی حواله ورکولونه وړاندی دنشاندهی په لوربانندی به صرف په یو حواله اکتفاء اوکړو ددی دپاره چه دحوالو مابین کښ فاصله کبری واقع نشی .

دغیرمقلدینو مشهور وتاریخی رساله کښ دموصوف تعارف بانندی انتهائی تفصیل سره ئی خبره کړیده . لیکن مونږه ترینه یوڅو کرخی راخلو او اکتفاء په ترجمه کوؤ . مولانا ماهر القادری مرحوم ځمونږه په دینی حلقو کښ مشهور شاعر، ادیب، صحافی دی دمولانا عمر په آخره کښ وهابیانه تیرشویدی (اوس که مونږه غیرمقلدینوته وهابیان او وایو نور دبدی وائی چه داپه مونږه تهمت دی مونږه وهابیان نه یو، اودلته کښ ځانته خپله وهابیان وائی عجیب . ناقل) چه کله هغی دفاران نه دتوحید نمبر (رساله) اوکاږله په هغه وخت کښ هغه کترموحد وؤ .

ذکر جمیل (کتاب) کلام نمونه په دی سطور کښ پیش کول مشکل دی اهل نظر دا کتاب دی واخلی او خوند ترینه دواخلی . ځکه چه په دی کتاب کښ دالله عظمت هم دی او درسول الله صلی الله علیه وسلم محبت گلدسته هم ده . اومونږه دعا کوؤ چه الله تعالی مرحوم (ماهر القادری صاحب) لره فردوس ورکړی اوطالب هاشمی صاحب (کاتب) ته مبارکی ورکوؤ چه دوی دمولانا (ماهر القادری) کلام دگمنامی نه بچ کړو او منظر عام ته ئی پیش کړه . جزاهم الله احسن الجزاء .

(جماعت اهلحدیث کاترجمان اورمسلك اهلحدیث کاداعی هفت روز الا اعتصام

لاهور جلد ۴۱ شماره ۲۲ ۲ جون ۱۹۸۹ صفحه ۱۸-۱۹)

دغه مولانا ماهر القادری لیکلی

السلام اے رحمۃ للعلمین آپ کی امت ہے باحال تباہ
 اس طرف بھی اک عنایت کی نگاہ
 نام لیوا ہیں تیرے پامال صدرِ نَخ وِجَن یک نظر یا رحمۃ للعلمین برماقن
 کب سے کرم کا منتظر ماہر نامراد ہے اس کی طرف بھی یا نبی گوشہ چشم التفات

(ذکر جمیل صفحہ ۱۰۲ - ۱۱۹ - ۱۴۲)

پہ دی دواؤ حوالو کنبں نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم تہ خطاب کوی چہ ای
 محبوب ربانی پہ مونگہ ہم یو نظر اوکری اوپہ مونگہ رحم اوکری ستا امت تباہ دی
 پہ مونگہ دشفقت نظر اوکریہ . نو غیر مقلدین او بریلویت کنبں فرق خہ پاتی شو؟ اوپہ
 واقع کنبں ہیخ فرق نشته . خکہ چہ بریلیان ہم هغه خائي کنبں گمراه شویدی کوم
 خائي کنبں چہ دتقلید رسی عملاً پریخی ده . تجربه اوکری .

امام اهلحدیث علامه وحید الزمان غیر مقلد دخیل کتاب پہ مقدمہ کنبں لیکلی (
 اللهم اید فی تالیف هذا الكتاب واتمامه با الارواح المقدسة من الانبياء والصالحين
 والملائكة المقربين سيما روح امامنا الحسن بن علي وروح شيخنا
 عبدالقادر جيلاني وروح شيخنا ابن تيمية الحراني وروح شيخنا احمد المجدد الالف
 الثاني) هدية المهدي صفحہ ۳ - ۴)

یعنی ای اللہ ددی کتاب پہ تالیف کنبں دانبیاء صالحین او ملائکہ المقربین
 دروحو نونہ امداد اوکری . اوپہ خاص طور سرہ خُمونبر امام حسن بن علی دروچ نہ

او دشيخ ابن تيميه حراني دروح نه او دشيخ مجدد الف ثاني دروح نه ځمامد اوکړی .

مولانا عبدالرحيم زبير الهاشمي صادق پوری خپل کتاب کنب لیکلی.

اُپکې مراقبې کې په کیفیت تھی که جب کبھی اُپ چادر اوڑھ کر بیٹھ جائے . فی الفور اُپکو مراقبہ کھل جاتا . انبیاء و اولیاء کی زیارت ہوتی ان سے گفتگو ہوتی . ان سے حل مطالب فرمائے . کشف قبور میں بھی اُپکو ملکہ تام تھا (تذکرہ اہل صادق پور صفحہ ۶۳ مکتبہ الحمدیث ٹرسٹ کراچی)

ترجمہ : دموصوف مراقبې دا کیفیت وؤ چه کله په ئی په ځان خادر واچوو او کینه سته . نوفرأ به پری مراقبۀ کھلاؤ شوه . دانبیاء او اولیاء زیارت به کیده . هغوی سره به خبرې کیدی دهغوی نه به ئی حل دمطلبونو کوو . په کشف قبور کنب هم موصوف ته ملکه تامه حاصله وه .

ناظرین کرام : ددینه مونگته خو خبرې معلومی شوی .

(۱) اول داچه دغیرمقلدینو په اکابرینو کنب هم صوفیان شته .

(۲) دوئم داچه دغیرمقلدینو مشران به دانبیاء او اولیاء زیارتونه به ئی کول نوچه اوس کوم غیرمقلدین خصوصاً امین الله پشاوری چه په اهل حقود اعتراض کوی چه په احنافو کنب هم صحابه کرام موجود دی ځکه چه بعض احنافو دپیغمبر زیارتونه کړیدی . نوغیرمقلدین خصوصاً امین الله پشاوری د په خپل کور نظرواچوی چه داسی صحابه خوستاسوپه کور کنب هم شته . چه ستاپه کور کنب اومندلی شی نولکه دشیطان اخرس په شان صم بکم عمی اوچه احنافو کنب داسی قطع وبریدحوالی سره اوگوری نوافائرنک !!!

واه ستا انصاف

(۴) څلورمه خبره ترینه داهم معلومه شوه چه غیرمقلدین مړوسره گپ شپ هم لگوی او دمړونه تعلیم هم حاصلوی .

نو ددی نه داپته اولگیده چه امین الله پشاوری به هم شاید داخل خرافات
دوحیدالزمان نه ایزده کپی وی اوکه دبل یوکس نه ؟
دغسی بل خائی کنب مولوی عبدالرحیم لیکلی .

آپ کو مراقبه مشاهدہ میں بھی کمال تھا۔ میں نے بارہا جناب والد ماجد رحمۃ اللہ علیہ کو دیکھا کہ جناب حضرت والدہ ماجدہ
مرحومہ و مغفورہ کو مراقبہ میں بٹھائے اور جب آپ کو زیارت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یا اور کسی ولی و بزرگ کی ہوتی۔
اس وقت حل مشکلات بعض مطالب قرآن و حدیث کا فرماتے (تذکرہ اہل صادق پور صفحہ ۲۵۵)

ترجمہ : موصوف تہ مراقبہ اوپہ مشاہدہ کنب ہم کمال وؤ ماخو کرتی جناب
والد ماجد رحمۃ اللہ علیہ کتلی دی چه خما والدہ ماجدہ مرحومہ و مغفورہ بہ مراقبی
دپارہ کینولی وہ اوچہ کلہ بہ ورته دنبی پاک صلی اللہ علیہ وسلم یا دیوبل ولی بزرگ
زیارت کیدہ نوہغہ وقت کنب بہ دبعض مطلبونو دقرآن و حدیث مشکلاتو حل بہ ئی
کولو۔

ددی حوالی نہ معلومہ شوہ چه دمرگ نہ پس ہم غیر مقلدین خیلونبئوسرہ گپ
شپ لگوی اونورکار موورسرہ نشته چه حقوق ئی ہم اداکوی اوکنہ .
اودغسی غیر مقلدینو نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم تہ او اولیاؤ تہ مشکل کشاہم
اوئیل . چه دوی بہ مشکلات حل کولو۔ او دمرگ نہ پس بہ ہم دقرآن و حدیث
مطلبونہ تپوسو ترینہ کوی .

اوپہ کلیات امدادیہ باندی بی خایہ اعتراضات کولووالاوؤ ... لک دیخواہم توجہ
اوکپی دادکفرمشین رُخ دیخواہم کپی اوکہ داکار صرف احنافو کثر اللہ سوادہم لرہ
مو وقف کپی دی .

نرشی اوپہ موصوف ہم بمباری اوکپی او صرف پہ موصوف نہ بلکہ دموصوف
مدآحینوباندی بہ ہم داسی بمباریانی کوی . اوپہ (خہ نہ منم) باندی بہ کار نہ
کیری .

او دکلیات امدادیه عبارت جواب په (دغیرمقلدینو جدید اعتراضات او دهغی جوابات) کښ اوگوری . عنقریب هغه به هم ستاسوپه دعاگانوباندی منظرعام ته راوځی انشاء الله ددعاگانو درخواست دی .

شیخ الامذهبیه وحید الزمان غیرمقلد لیکلی . (فعلم من هذا بدهة ان النداء والتوجه او الاستغاثة بغیرالله فی امور یقدرعلیها المخلوق او اعتقاد النفع والضرر لغیرالله باذن الله وحکمه و ارادته لیس بشک اکبر (هدیة المهدی صفحه ۲۰) ترجمه : ددینه داخبره بدهة معلومه شوه چه په کوم کارونوباندی مخلوق ته قدرت حاصل وی په هغی کښ دغیرالله نه امداد طلب کول ، اوغیرالله ته چغه وهل ، اوغیرالله ته متوجه کیدل اودغیرالله نه دنفع اونقصان داسی عقیده ساتل چه دادالله په حکم اوارادی سره کیږی نوداشک اکبرندی .

اوبل ځائی کښ لیکلی : اودعاء غیرالله بغلبة الحب والاستغراق دعاء لغویا بمعنی النداء وتنزیل الغائب منزلة الحاضر مثل قوله یارسول الله اویاعلی اویاحیدر الکرار اویامدار اویا سلار یامحبوب اویاغوث ... والاستعانة والاستغاثة فی امور یقدر علیها العباد بالصالحین ... فهذا وامثاله لایخرج المرء من الاسلام . (هدیة المهدی صفحه ۱۶)

ترجمه : په غلبه محبت کښ اوپه استغراقی کیفیت کښ غیرالله ته آوازکول اوجایب دحاضریه درجه کښ کنډل مثلاً یارسول الله وئیل، اویاعلی یاحیدر کرار، یا مدار، یا سلار، یا محبوب، یاغوث الفاظ وئیل یا په هغه کارونوکښ دغیرالله نه مدد طلب کول چه په کومو باندی دالله نیک بندگان قادروی نودا او ددی پشان نور څیزونه سپری داسلام نه نه خارجوی .

بل خائي ليكلي : (مع ان السؤال ليس من الاموات بل من الارواح الصلحاء والارواح لاتذوق الموت ولاتغنى بل تبقى حساسة مدركة سيما ارواح الانبياء والشهداء فان حكمهم حكم الاحياء (هدية المهدي صفحه ٢٢)

ترجمه : داخبره هم يادساتل پكاردى چه سوال دمرونه نه كيږي . بلکه دصلحاؤ دروحنونه كيږي او روحونه دمرگ ذائقه نه خكى . په هغى فنا نه راځي . بلکه هغه ادراك او احساس سره باقى پاتى پاتى كيږي خصوصاً دانبياء او دشهيدانو ارواح ځكه چه ددوى روحونه دژوندو په حكم كښ دى .

بياليكلي : (نعم يجب ان تكون هذه الاستعانة والاستغاثة عندقبورهم فانهم حال كونهم احياء كانوا الايسمعون من بعيدفكيف يسمعون من بعيد بعد الموت (صفحه ٢٢)

ترجمه : هاؤ استعانت اوامداد طلب كول چه دهغوى قبرونوسره وى . ځكه چه كله هغوى ژوندى وؤ نودلرى نه به ئي نه اوریده . نواوس دمرگ نه پس به لرى نه څنگه واورى .

بياليكلي : (وبهذا ظهران ماتقوله العامة يارسول الله اوياعلى اوياغوث فبمجردالنداء لانحكم بشركهم (ايضاً صفحه ٢٤)

ترجمه : ددينه دامعلومه شوه چه عوام چه كوم يارسول الله ، ياعلى ، ياغوث وائى نوصرف ددى په نداء دوجى نه مونگه په هغه دمشرک کيدو حکم نشولگولى . يوصفحه مخکښ ليکلى :

(فرق بين النداء النبى ونداء غيره ونداء النبى ظاهره الجواز (ايضاً صفحه ٢٣) ترجمه : دنبي او دغيرنبي په غائبانه آوازكولوکښ فرق دى . نبي ته غائبانه آوازكول په ظاهره سره جائزده .

نواب صديق حسن خان دخپل کتاب په مقدمه كښ ليکلى .

ترجمہ : اگرچہ دابزرگان پہ کمیت کنبی کم دی خو پہ کیفیت کنبی ډیرزیات دی .
(التاج المکمل صفحہ ۲۵ بحوالہ کچہ دی غیر مقلدین کیساتہ صفحہ ۱۲۳۷ از غازی پوری)

اومشهور غیر مقلد غلام رسول نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم ته غائبانہ آواز کوی چه
ای سرورِ عالم سلطان مرسلین بس مجرم شفاعت خودکن رفیق و یار
(سوانح غلام رسول صفحہ ۱۶۷)

ترجمہ : ای در سولانوبادشاہ ۛ مجرم یم ۛما شفاعت اوکړه .
اود غیر مقلدینوشیخ الحدیث عبدالمنان نورپوری چه وفات شو . نوچا داسی غائبانہ
آواز کولوسره یادکړیدی .

وانا بفراقک یا عبدالمنان لمحزونون (مجله المکرّم صفحہ ۳۰)
یو غیر مقلد عالم دثناء اللہ امرتسری پہ یادکنب غائبانہ شعرونه لیکلی دی چه
سرنامہ ئی داسی ده .

اے ثناء اللہ اے شیر خدا ئے لم یزل اے ثناء اللہ تیرے بعد اب کوئی نہیں
اے مسافر تیر رفتار ی تھے اچھی نہ تھی (سیرۃ ثنائی صفحہ ۲۸۹ ۲۹۱)

دغسی بل مشهور غیر مقلد سید عبدالجبار غزنوی دنداء متعلق لیکلی .
ان دونوں حدیثوں کی رو سے اگر کوئی شخص نماز میں یا خارج از نماز بوقت درود یا سلام کے رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کو حکما
مخاطب سمجھے تو بیشک جائز ہے (اثبات الالہام والبیعت صفحہ ۲۳۶ بحوالہ عقائد و مسائل الحدیث صفحہ ۲۶ از خواجہ بشیر احمد)

ترجمہ : ددی دواہو احادیثو پہ رنډا کنبی که څوک پہ مونځ کنبی یا مونځ نه بهر د
درود و سلام کنبی رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم حکماً مخاطب اوگنډی نو بیشکه
جائز دی .

دغسی امین اللہ پشاورى غيرمقلد دفاتح غيرمقلديت برق اسمانى برغيرمقلديت استاذ المناظرين حضرت مولانا امين صفدر اوکاړوى رحمہ اللہ رحمة واسعة د تحريراتونه عاجز شويدي نوپه کنځلوئې شروع کړې اوليکلى چه .

فتدبريا امام الضلال) (تحفة المناظر صفحه ۱۷۵)

نوامين اللہ پشاورى داوکاړوى صاحب نور اللہ مرقده دوفات نه پس غائبانه آواز کړيدى اوداهم امين اللہ پخپله ليکلى دى چه غائبانه آواز کولو والاکافراومرتددى . (ديارسول اللہ آواز صفحه ۳۴)

نواوس امين اللہ دِخپله سوچ اوکړې چه دخپل اصول مطابق کافر اومرتدشوى اوکنه ؟؟؟

(اودبرنى کنځلو جواب . چه په فَمَنْ اَعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاَعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اَعْتَدَى عَلَيْكُمْ باندې هم عمل اوشى .)

تدبر ولاتولى الدبر سيهزم الجمع ويولون الدبر يا امام الضالّ والمضلّ)
بس دومره حواله جات كافى دى . آئنده ايديشن کښ به نورهم پکښ اوليکو .
انشاء الله وبتوفيق الله تعالى .

دبحث هم په دځايي ختموو دمشهور متعصب عبدالله بهالپورى په فيصله باندې پروفيسر عبدالله روپړى غيرمقلد دحقيقت انکشاف کولوسره ليکلى چه .

أَجَلُ الْحَدِيثِ جَوْحِدٌ خَالٍ هُوَ اس کی وجہ کیا ہے کہ وہ اللہ کو رب مانتا ہے . اللہ کو خالق مانتا ہے . اللہ کو مالک بھی مانتا ہے لیکن بادشاہ نہیں مانتا . بادشاہ نہیں مانتا تو اسکا مطلب کیا ہے . اللہ کے قانون کو نہیں مانتا جو قانون کو نہ مانے وہ توحید والا بھی نہیں ہو سکتا (خطبات بہالپوری ۵ / ۱۱)

ترجمہ : نن صباچه اهلحدیث کوم دتوحیدنه خالی دى . ددى خه وجه ده ؟ چه هغوى الله رب منى . الله خالق منى الله مالك هم منى لیکن بادشاہ ئى نه منى .

بادشاہ ئی نہ منی نوددی مطلب خہ دی ؟ دالله قانون نہ منی . اوچہ خوک قانون نہ منی نوہغہ دتوحیدوالاکلمہ ہم نشی کیدی .
غیرمقلدین خود انگریزانو والاقانون بہ منی دالله قانون بہ خنگہ منی نودخپل دشرقول مطابق دنن صباہلحدیث مؤحدین ندی .
بل خائي ہمدغہ پروفیسرلیکلی .

ہمارے عقائد بہت حد تک غلط ہیں . اللہ کی بارے میں ہمارا عقیدہ صحیح نہیں نبی ﷺ کے بارے میں ہمارا عقیدہ صحیح نہیں ہے
(خطبات بہالپوری ۱ / ۳۲۵)

ترجمہ : خُمونبرعقائد ڀیرحدہ پوری غلط دی . دالله پہ بارہ کنبس خُمونبرعقیدہ صحیح ندہ (بیشکہ، ناقل) دنبی صلي الله عليه وسلم پہ بارہ کنبس خُمونبرعقیدہ صحیح ندہ (بالکل صرف د خاص نبی نہ بلکہ دتولو انبیاء پہ بارہ کنبس . ناقل)
وحدة الوجود دغیرمقلدینو پہ کورکنبس

مسئلہ وحدة الوجود دصوفیانو پہ اصطلاح کنبس یو ہ بلہ مسئلہ دہ . نومسئلہ وحدة الوجود خہ شئ دی . نوہغہ بہ خپلہ ہم دغیرمقلدینو دکتابونونہ اوگوری انشاء اللہ .
خومخکنبس دتفصیل نہ بہ داعرض کرو چہ داعقیدہ ندہ . بلکہ دایواصطلاح دہ دصوفیانو . لیکن نن صبادغیرمقلدینو دجہل نہ یوجہل او ددشمنی نہ یو دشمنی داہم دہ چہ دوی پہ مونبر داعقیدہ ملزم کوی چہ داحنافو عقیدہ کفریہ وشرکیہ دی . معاذ اللہ خکہ چہ ددوی عقیدہ دوحدة الوجود دہ . حالانکہ کہ چیری داعقیدہ وہ نوپیکاردی چہ پہ دی ہرعام وخاص پوہیدلی . لیکن پہ دی باندی صرف صوفیاء حقہ او علماء خاصہ پوہیری ہریوکس پری پوہیری ہم نہ (خو غیرمقلدین ورتہ عقیدہ او توحیدوائی .
حوالی راروانی دی . انشاء اللہ)
ہمدا وجہ دہ چہ ثناء اللہ امرتسری صاحب لیکلی چہ .

میں نے مولانا محمود الحسن صاحب دیوبندی مرحوم سے سنا تھا کہ یہ مسئلہ مرتلہ الاقدام ہے . اس لئے مجھے اس میں دخل دینے کی جرات نہیں ہوتی)

يعنى ماد مولينا محمود الحسن صاحب ديوبندى مرحوم نه اوريدلى دى چه دامسئله خلکولره خپى خويئى . ددى وجه نه ماته په ديکبن شه ددخلى جرأت نشته .
 اُس چه کوم غيرمقلدين وحده الوجودته کفروائى لکه عبدالله بهالپورى ليکلى چه وحده الوجود خالصه کفردى . (اهل توحيد کيلاً لمحہ فکريہ صفحہ ۲۲)

يادغسى امين الله پشاورى ليکى چه (که عقيدہ وحده الوجود کفرنه وى نوپه دنياکبن هيخ کفر نشته .) نظريه توحيد وجودى صفحہ ۴۴)

اوپه همدغه کتاب کبن شيخ عبدالسلام صاحب هم په صفحہ ۳۹ کبن ورته عين کفراوشرك وئيلى دى . اوپه صفحہ ۱۳ باندی نورستانى ورته صريح الحاد، قبيح کفر اودرب نه انکار ورته وئيلى دى .

نواس مونگه غيرمقلدينوته درخواست کوو چه براى مهربانى ددى کفرمشين ديخواهم راواړوى چه دکوموستاسواکابرینونه مونگه خوحواله جات پيش کوؤ . اوبيا ددغه اکابرینو معتقدین باندی به هم داسی فتوى لگوى چه ستاسو دانصاف دنياته ښکاره شى . (که په تاسوکبن دانصاف ماده موجوده وى نوهم)

وضاحت : دوحده الوجود صحيح معنى هم شته اوغلطه هم . يعنى صحيح معنى ترينه هم فهم کيرى اوغلطه معنى هم . بلکه دهر خبرى نه غلطه معنى هم فهم کيديشى لکه څنگه چه عطاء الله ثاقب غيرمقلدليکلى چه مونگه کافرهم يو اومسلمان هم . کافر دحکم طاغوت يو اومسلمان دحکم الهى يو . (الاعتصام ۱۹۹۶)

همدغسى غلطه معنى ترينه هم فهم کيدليشى چه ورته حلول او اتحاد وئيلى شى نوداسى وحده الوجود نه پناه ! غلط اوبالکل غلط دى . (البته غيرمقلدين ئى قائل دى روسته به راشى انشاء الله) اوددى وحده الوجود نه مونگه الحمدلله برى

یو۔ اوددی اقرار تاسوہم کوی اوگوری ۔ (اہل سنت کامنہج تعامل صفحہ ۲۲۶ – ۲۱۵)

داسی عقائد وتردید ځمونږ علماء کرام ځائي په ځائي کوی ۔ چه څوک خالق ومخلوق یوشی گنږی ۔ هیڅ فرق پکښ نه کوی ۔ لکه دروس دمولوجی اسماعیل محمدی ومفتی انور اوکاروی دامت برکاتهم العالیه ۔ بلکه ملاعلی قاری په داسی غلطه نظریه والاوؤ باندی یو رساله هم لیکلی ده ۔ اوفتای عزیزى وغیره کښ هم ددی برأت شته ۔

اوهرچه صحیح معنی ده۔ چه وجود حقیقی ۔ ابدی۔ قدیمی مستجمع بجمیع الصفات کمالیه ذات صرف یودی۔ اوبل وجود نشته نوپه داسی ذات په وحدت کښ ورته مونگه وایوچه وحدة الوجود۔

باقی تفصیل واقسام خپله دغیرمقلدینونه اوگوری ۔ مشهور ونامورغیرمقدمولوجی ډاکټرشفیق الرحمن صاحب لیکلی ۔

بعض صوفیانے اصطلاح (وحدة الوجود) کو تو قبول کیا لیکن اسکے قائلین کو دو جماعتوں میں تقسیم کیا ہے۔ ایک تو وہ جماعت ہے جو وحدة الوجود کے شرکیہ مفہوم کو مانتی ہے۔ اس کو جاہل صوفیوں کا نام دیا ہے جبکہ دوسری جماعت وحدة الوجود کے شرکیہ معنی و مفہوم کا رد کرتے ہوئے درست معنی بیان کرتی ہے۔ ان کو محققین صوفیاء کہتے ہیں۔ (اہل سنت کا منہج تعامل صفحہ ۲۱۲)

ترجمہ : بعض صوفیانو دوحدة الوجود اصطلاح خو قبول کړه لیکن ددی قائلین لره په دوو جماعتونو تقسیم کړه ۔ یو خو هغه جماعت دی چه کوم دوحدة الوجود شرکیه مفہوم منی دوی ته ئی دجاهل صوفیانونوم ورکړیدی ۔ او هغه دوئم جماعت (ډله) چه دوحدة الوجود شرکیه معنی ومفہوم ردکوی او صحیح معنی ئی بیانوی نو هغی ته محققین صوفیاء وئیلی کیری ۔

او اوس ئی وضاحت سره دمثالونونه دغیرمقلدینو تحریرات ته اوگوری ۔

دغیرمقلدینو مفتی اعظم محدث روپری عبداللہ پہ خیلہ فتاویٰ کنبس لیکلی چہ .
 توحیدحالی وحدۃ الشہود ہے اورتوحیدالہی وحدۃ الوجود ہے . یہ اصطلاحات زیادہ تر متاخرین صوفیا (ابن عربی وغیرہ) کی کتب میں
 پائی جاتی ہیں . متقدمین کی کتب میں نہیں . ہاں مراد انکی صحیح ہے . توحیدایمانی اورتوحیدعلمی تو ظاہر ہے . توحیدحالی کا ذکر اس حدیث
 میں ہے . ان تعبد اللہ کانک تراہ فان لم تکن تراہ فانہ یراک . یعنی خدا کی اسطرح عبادت کر گویا کہ تو اس کو دیکھ رہا ہے . پس اگر تو نہ
 دیکھے تو وہ تجھے دیکھ رہا ہے . یہ حالت چونکہ اکثر طور پر ریاضت اور مجاہدہ سے تعلق رکھتی ہے . اسلیئے یہ عقل سے سمجھنے کی شے نہیں .
 ہاں اس کی مثال عاشق و معشوق سے دی جاتی ہے . عاشق جس پر معشوق کا تخیل اتنا غالب ہوتا ہے کہ تمام اشیاء اس کی نظر میں کا
 العدم ہوتی ہیں اگر دوسری شے کا نقشہ اس کے سامنے آتا ہے تو محبوب کا خیال اس کے دیکھنے سے حجاب ہو جاتا ہے گویا ہر جگہ اس
 کو محبوب ہی محبوب نظر آتا ہے خاص کر خدا کی ذات سے کسی کو عشق ہو جائے تو چونکہ تمام اشیاء اس کے آثار اور صفات کا مظہر ہیں
 اس لیے خدائی عاشق ہر اس حالت کا زیادہ اثر ہوتا ہے . یہاں تک کہ ہر شے سے اسکو خدا نظر آتا ہے . وہ شے نظر نہیں آتی ہے جیسے
 شیشہ دیکھنے کے وقت چہرے پر نظر پڑتی ہے نہ کہ شیشہ پر (فتاویٰ الہمدیث ج ۱/ ص ۱۵۳)

ترجمہ : توحیدحالی (وحدۃ الشہود) دی او توحید الہی وحدۃ الوجود دی . دا
 اصطلاحات زیات تر دروستنوصوفیانو (ابن عربی وغیرہ) پہ کتابونو کنبس موندلی کیبری
 . دمقدمینو (صوفیاء . ناقل) کتابونو کنبس نشہ . خو ددی مراد (دوحدۃ الوجود . ناقل
) صحیح دی . توحید ایمانی او توحید علمی خو ظاہر دی . دتوحیدحالی ذکر پہ دی حدیث
 کنبس دی . (ان تعبد اللہ کانک تراہ فان لم تکن تراہ فانہ یراک) یعنی دخدائی پاک داسی
 عبادت او کہ گویا چہ تہ اللہ تہ گوری . کہ تہ ئی نہ گوری نواللہ درتہ گوری . دا حالت
 اکثر طور باندی ریاضت او مجاہدی سرہ تعلق ساتی . ددی وجی نہ پہ عقل سرہ دیوہ
 شئی نہ دی . خو ددی مثال دعا شق او معشوق سرہ ورکولی کیبری . پہ عاشق باندی
 دم معشوق چہ دومرہ خیال غالب شوی وی چہ تہول خیزونہ ددی پہ نظر کنبس کالعدم (
 دنشت برابر) وی . کہ چیری دبل خیز نقشہ ددہ مخی تہ راخی نودم محبوب خیال ددی پہ
 کتلوسرہ پردہ کی شی . گویا چہ دیتہ ہر خائی کنبس ہم محبوب ورتہ پہ نظر راخی خاص
 کرد چاچہ دخدائی پاک ذات سرہ عشق راشی نو چونکہ تہول خیزونہ ددی آثار او صفات

بنکارہ کونکی دی۔ ددی وجی نہ پہ خدائی عاشق باندی ددی حالت اثرزیات وی۔ تردی پوری چہ پہ ہرشی سرہ دیتہ خدائی پاک پہ نظر راخی ہغہ شیء پہ نظر نہ راخی لکہ خنگہ چہ دشیشی پہ کتلوقت کنب پہ مخ باندی نظر پریوخی نہ پہ شیشہ باندی ۔

ددی خائی نہ دہغہ غیرمقلدینو جہل ظاہرشوچہ ہغوی وائی چہ دوی خناوروتہ ہم اوگوری نو وائی چہ دا اللہ دی ۔ معاذاللہ ثم معاذاللہ ۔ حالانکہ دلتہ کنب روپری صاحب وائی چہ دخدائی عاشق چہ پہ ہرخہ چہ نظرپریوخی نوخدائی پاک ورتہ پہ نظر راخی خکہ چہ ددی ہغہ پیداکول او داسی حیات ورکول داللہ پہ موجودگی اوپہ قدرت یی دال دی ۔ نو اللہ ورتہ بنکاری ۔ دانہ چہ دغہ عین خناورعین خدا دی ۔ العیاذباللہ ۔

او نور فوائدہم پکنب راوخی ددی عبارت نہ چہ خفی ندہ پہ اہل بصیرت باندی ۔

دغیرمقلدینو شیخ الاسلام ثناء اللہ امرتسری لیکلی ۔

وحدة الوجود کی دو تشریحیں ہیں۔ ان دونوں میں وجود کی معنی قابل غور ہیں۔ وجود کے اصلی معنی ہیں ما بہ الوجود یعنی جس کی وجہ سے کوئی چیز موجود ہو جائے۔ اسکی پہلی تشریح یہ ہے کہ حقیقی اشیاء نظر آتی ہیں۔ ان سب کا وجود یعنی ما بہ الوجود دیت صرف ایک ہی چیز ہے۔ شیخ اکبر محمد بن عبد بن عربی قدس اللہ سرہ نے اس کے متعلق ایک پر معنی رباعی لکھی ہے ۔

لَا أَدُمُ فِي الْكُلُونِ وَلَا الْبَلِيسُ لَا الْمَلِكُ سَلِيمَانُ وَلَا الْبَلْقِيسُ

فالکل عبارة وانت المعنی یا من ہول المقلوب مقناطیس

شیخ ممدوح فرماتے ہیں کہ دنیا میں کسی چیز کی مستقل ہست نہیں ہے۔ یہ سب تیری قدرت کے نشانی ہیں اور تیری طرف توجہ دلانے والے ہیں۔

اس تشریح کے مطابق وحدة الوجود کی مثال یہ ہے کہ کسی مکان کی کو ٹھڑیوی میں مختلف رنگ کے شیشے لگا دیئے جائیں کوئی سفید۔ کوئی سرخ۔ کوئی سبز۔ کوئی سیاہ ان کے پیچھے ایک لمپ رکھ دیا جائے تو باہر سے دیکھنے والا ان شیشوں کو مختلف رنگوں میں دیکھے گا مگر باریک نظر والا لمپ کی وحدت کو ملحوظ رکھے گا۔ قرآن مجید بھی اس تشریح کی طرف اشارہ کرتے ہوئے فرماتا ہے۔ اللہ نور السموات والارض۔ اس تشریح کے مطابق وحدة الوجود کے معنی وحدة الموجد کے ہوں گے۔ جو بالکل ٹھیک ہے (فتاویٰ ثنائیہ ج ۱ / ص ۱۳۷)

ترجمہ : دوحدة الوجود دوه تشریحات دی پہ دی دواړوکښ دوجود معنی قابل غورده دوجود اصلی معنی ده مابه الموجودية یعنی چه دکوم خیز دوجی نه یوخیز موجود شی .

ددی اول تشریح داده چه خومره خیزونه په نظر راځی دهغی ټولو وجود یعنی مابه الموجودیت صرف یو خیز دی . شیخ اکبرمحمی الدین ابن عربی قدس الله سره ددی متعلق یوډکی معنی والا رباعی وئیلی ده .

لا آدم فی الكون ولا ابليس لا ملك سليمان ولا بلقيس
فالكل عبارة وانت المعنى يامن هوللقلوب مقناطیس

شیخ ممدوح فرمائی چه په دنیا کښ دهیخ خیز مستقل هستی نشته . داټول ستادقدرت نشانی ده . اوستاطرف ته توجه اړولو والادی .

ددی تشریح مطابق دوحدة الوجود مثال دادی چه په یومکان کی مختلف رنگ والا شیشی اولکولی شی . خه سپینی . خه سری ، خه شنی ، خه توری . ددی شاته یولمپ کیخودی شی . نودبهرنه لیدو والاداشیشی مختلف رنگونوکښ اوگوری . مگر دباریک نظر والا دلمپ وحدت خیال به اوکړی . قرآن مجید هم ددی تشریح طرفته اشاره کولوسره فرمائی : الله نورالسموت والارض ددی تشریح مطابق دوحدة الوجود معنی وحدة الموجدبه شی چه کوم بالکل ټیک ده .

ډاکټر شفیق الرحمن صاحب غیرمقلد عنوان ایخی دی چه .

وحدت الوجود کے بارے میں دارالافتاء دیوبند انڈیا کا موقف

وحدة الوجود صوفیہ کی اصطلاح ہے جبکہ حاصل یہ ہے کہ اللہ تعالیٰ کا وجود کامل ہے اور اسکے بالمقابل تمام ممکنات کا وجود ناقص ہے کہ کا عدم ہے۔ عام محاورہ میں کامل کے مقابلہ میں ناقص کو معدوم سے تعبیر کیا جاتا ہے جیسے کسی بڑے علامہ کے مقابلہ میں تعلیم یافتہ کو کسی مشہور پہلوان کے مقابلہ میں معمولی شخص کو کہا جاتا ہے کہ یہ تو اسکے سامنے کچھ بھی نہیں حالانکہ اس کی ذات اور صفات موجود ہیں مگر کامل کے مقابلہ میں انہیں معدوم قرار دیا جاتا ہے۔ اسی طرح اللہ تعالیٰ کے وجود کامل کے مقابلہ میں تمام مخلوق کے وجود کو حضرات صوفیہ معدوم قرار دیتے ہیں۔

تقریر بالا سے معلوم ہوا کہ وحدة الوجود کے یہ معنی نہیں کہ سب ممکنات کا وجود اللہ تعالیٰ کے وجود سے متحد ہے بلکہ اس کا مطلب یہ ہے کہ وجود کامل صرف واحد ہے۔ بقیہ موجودات کا عدم ہیں جیسے کہ کوئی بادشاہ کے دربار میں درخواست پیش کرے۔ بادشاہ اسے چھوٹے حکام کی طرف رجوع کا مشورہ دے اور یہ جواب میں کہے کہ حضور آپ ہی سب کچھ ہیں تو اس کا یہ مطلب نہیں کہ سب حکام آپ سے متحد ہیں بلکہ مطلب یہ ہے کہ آپ کے سامنے سب حکام کا عدم ہیں (سہ ماہی قافلہ حق مصنف مولانا محمد امجد سعید (دیوبندی) اشرف الفتاویٰ ڈاکٹر عبد الواحد مفتی جامعہ مدنیہ لاہور) حتیٰ کہ اہل حدیث علمائے کرام حافظ محدث عبداللہ روپڑی رحمۃ اللہ علیہ اور شیخ الاسلام ابوالوفاء ثناء اللہ امرتسری رحمۃ اللہ علیہ نے وحدت الوجود کے یہی معنی بیان فرمائے ہیں (اہل سنت کا منہج تعامل صفحہ ۲۱۴ و ۲۱۵)

ترجمہ : دوحدت الوجود بارہ کنب د دارالافتاء دارالعلوم دیوبند انڈیا موقف وحدة الوجود دصوفیاء اصطلاح ده چه دهغي حاصل دادی چه دالله تعالى وجود کامل دی او دالله په مقابلہ کنب دتمام ممکناتو وجود دومره ناقص دی چه په نشت برابر دی . په عامه محاوره کنب دکامل په مقابلہ کنب ناقص سره دمعدوم سره تعبیر کیږي . لکه چه دیولوی علامه په مقابلہ کنب تعلیم یافته یا دیومشهور پہلوان په مقابلہ کنب معمولی سپری ته وئیلی کیږي چه داخوددی په وړاندی هیڅ هم نه دي . حالانکه دهغي ذات اوصفات موجود دی . مگر دکامل په مقابلہ کنب دامعدوم گنډلي کیږي . دغسی دالله تعالى په وجود کامل په مقابلہ کنب دتمام مخلوق وجود ته صوفیاء کرام معدوم وائي

دبرني تقريرنه معلومه شوه چه دوحدة الوجود دامعنی نه ده چه ټول ممکنات وجود دالله تعالى وجود سره متحد دی . بلکه ددی مطلب دادی چه وجود کامل صرف

یودی . باقی موجودات دنشت برابر دی . لکه چه یوکس دبادشاه په دربارکښ درخواست اوکړی بادشاه هغه لره دوړو حکامو طرفته درجوع مشوره ورکړی . اودی ورته اووایی چه حضور ته خوبس هرڅه ئې . نوددی دامطلب نه دی چه ټول حکام تاسره متحد دی . بلکه مطلب دادی چه ستا وړاندی ټول حکام دنشت برابر دی (سه ماهی قافله حق مصنف مولانا امجد سعید (دیوبندی) اشرف الفتاوی ، ډاکټر عبدالواحد مفتی جامعه مدنیه لاهور)

تردی پوری چه اهل حدیث علماء کرام حافظ محدث عبدالله روپړی رحمة الله علیه او شیخ الاسلام ابوالوفا ثناء الله امرتسری رحمة الله علیه دوحدة الوجود هم دامعنی بیان کړیده .

ناظرین کرام ! ډاکټر شفیق الرحمن غیرمقلد خود خلکو دذهنونه دا شبه هم ختمه کړه چه گنی دیوبندیان داتحادقائل دی . او داهم یی ښکاره کړه چه داسی وحدة الوجود چه څرنکه علمائی دیوبند کثرالله سوادهم منی . همدغسی مونځه اهلحدیث هم منو .

او دا رای صرف د ډاکټر شفیق الرحمن نده . بلکه ددی کتاب تائیدوتاثرات وتقریظات عبدالسلام رستمی صاحب . محمد رفیق اثری صاحب ، عبدالعزیز نورستانی صاحب . ډاکټر عبدالرشید اظهرصاحب ، حافظ الیاس اثری صاحب ، پروفیسر محمد سعید صاحب ، محمد عباس انجم گوندلوی صاحب عبدالرحمن چیمه صاحب ، هم کړیدی . گویاچه داتول منی چه صحیح وحدة الوجود احناف هم منی . او اهلحدیث عصرهذا هم منی .

خوځمونږ او ددوی دوحدة الوجود په منیځ کښ فرق دی . هغه داچه دوی وحدة الوجود ته توحید (عقیده) وای او مونځه ورته مسئله .

دوی داتحاد وحلول قائلین دی او مونگه ددوی په اقرار سره الحمدلله ددی حلولیت نه بری وؤ .

غیرمقلدین دحلول قائل دی:

داهلحدیثو ممدوح ماهرالقادری غیرمقلدپه حمد کنس دالله داسی صفت کوی چه .
تیرے حسن تحیر کی کوئی انتہاء بھی ہے . کہ تو شامل ہے سب میں اور بھر سب سے جدا بھی ہے.

اوپہ بلہ صفحہ ۱۰۷: ۱۰۸ کے حدود ذات سے تیرے نہیں ہے کوئی شے باہر (ذکر جیل صفحہ ۴۱ و ۴۲)

اگرچه پہ دیکنس تاویلات او کپیشی نومعنی ئی صحیح ہم راؤخی خو مونگه
دغیرمقلدینو اصول مطابق رانقل کوو چه یو خوتاسو تاویلات نہ منی . بل خمونبر
دعلماؤ اقوال ظاہری راخلی . تاویلات حقہ سرہ معنی ئی صحیح کیبری لیکن
تاسو ظاہر پرست ئی . (ظاہر العبارة پسى حى)

دغسی دحلول خبرہ نواب صدیق حسن خان ہم کپیدہ لیکى چه .

تشہد میں ابھالنبی کا یہ خطاب ممکنات اور موجودات کی ذات میں حقیقت محمدیہ کے سرایت کرنے کے اعتبار سے ہے۔ چنانچہ حضور اکرم ﷺ نماز
پڑھنے والوں کی ذات میں موجود اور حاضر ہوتے ہیں (مسک الختام شرح بلوغ المرام ج ۱/ ص ۳۶۵)

یعنی دنبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم ذات دمونخ گزار پہ ذات کنس حاضر شویدی
. سبحان الله !

دوی خود مخلوق پہ مخلوق کنس ہم دحلولیت قائل دی . آخر بریلویت نوم دخہ دی ؟

چه هغوی هم حاضر و ناظر عقیدہ ساتی . او دا آزاده فرقہ ہم .
دغسی ثناء الله امر تسری لیکلی :

اللہ مخلوق سے بائن نہیں ہے (اخبار اہلحدیث امرتسر صفحہ ۶ ۲۳ اپریل ویکمئی ۱۹۰۵)

چہ اللہ دمخلوق نہ جدا نہ دی . نوچہ جداندی نو خہ دی ؟ دانتیجہ بہ خپلہ
غیر مقلدینو تہ پریدو خکہ دوی پہ داسی نتیجہ کنس ماہرین دی .
بل خائی کنس ثناء اللہ امرتسری لیکلی :

جو لوگ عشق الہی سے منور ہوئے ہیں وہ تمام چیزوں سے روگردان ہو چکے ہیں حتیٰ کہ ان کو اپنی حسب و نسب کا بھی خیال نہیں... وہ تو ایسے عشق الہی میں مست
الست ہوتے ہیں کہ بجز ذات محبوب حقیقی کے کسی چیز پر ان کی نظر نہیں نکلتی بلکہ اجسام مادیہ کو بھی وہ اس نظر سے دیکھتے ہیں (تفسیر ثنائی تحت آیت سورۃ النور: ۳۵
جلد ۲ صفحہ ۳۵۲ مکتبہ قدس جلد ۲ صفحہ ۹۹۴ مکتبہ اصحاب الحدیث)

ترجمہ : چہ کوم خلک د عشق الہی سرہ منور کپری شوی وی ، ہغہ دھر خہ نہ تیروی
. تردی پوری چہ دوی تہ بیا دنسب و حسب خیال ہم نہ وی ، ہغوی خوپہ عشق
الہی کنس داسی مست وی چہ ہغوی بیا د ذات حقیقی نہ علاوہ پہ ہیخ خیز نظر
نہ پریوخی بلکہ اجسام مادیہ ؤ تہ ہم پہ دی نظر سرہ گوری (چہ دامی محبوب
ذات حقیقی یعنی اللہ دی)

ثناء اللہ امرتسری صاحب خو وائی چہ عاشق الہی تہ دخپل نسب پتہ ہم نہ لگی
دومرہ پہ عشق اللہ کنس دوب وی . سبحان اللہ . کہ چری داخبرہ یو حنفی عالم
کپری وہ نوپتہ نہ لگی چہ خہ خہ بہ پری مونہ وئیلی . اوبیا داسی وئیل چہ پہ اجسام
مادیہ ؤ کنس ہم ورتہ ذات محبوب حقیقی یعنی اللہ بنکاری نو اجسام مادیہ کنس
خنزیر ہم دی سپی ہم دی . اسپہ ہم . گدہ چیلئ ہم دہ یعنی (دغیر مقلدینو اصول
وظاھر مطابق) غیر مقلدین پہ خنزیر ، سپی ، گدہ کنس ہم اللہ پاک گوری . بالفاظ
دیگر اللہ جل و علا پہ سپی ، گدہ ، خنزیر کنس ورننوتی . العیاذ باللہ ثم العیاذ باللہ
غیر مقلدین غیر منصفین دی پہ دی عبارت خہ سوچ اوکپری چہ مونگہ پہ
احنافو داسی عبارت پیش کوؤ نوخمونر ملاخوبہ پکنس نہ ماتیری . تفکر .

بل خائی کنس موصوف لیکلی چہ :

مسلم نے حرم میں راگ گایا تیرا ہندو نے صنم میں جلوہ پایا تیرا (فتاویٰ ثنائیہ ج ۱/ ص ۱۴۸)

ترجمہ : مسلمان پہ حرم کنبں ستا نعمہ او وئیلہ (ای خدایہ)

او ہندوپہ بت کنبں تہ اومندلی (ای خدایہ)

اوس دالہ حلول بُت کنبں ہم منی العیاذ باللہ (ظاہری کلام مطابق)

بلہ حوالہ دشاہ اسماعیل شہید رحمہ اللہ دہ . ددی حوالی نہ مخکنبں دموصوف تعارف دغیرمقلدینو دکورنہ اوگوری غیرمقلدین چہ کوم باکمال شخصیت تہ اوگوری نوہغہ خپل کوی . دہغی نہ یوشاہ اسماعیل رحمہ اللہ ہم دی چہ اکثرغیرمقلدین ورثہ اہلحدیث (غیرمقلد) وائی نومونگہ اوس دشاہ صاحب نہ ہم حوالہ راخلو چہ دوی چہ ستاسو دی نودی ہم دوحدة الوجود قائل دی . خو خمونبر پہ دی کنبں ہیخ کارد وقت کنبں نشہ چہ دی پہ نفس الامرکنبں مقلدوؤ او کہ غیرمقلد ؟

دشاہ اسماعیل رحمہ اللہ تعارف :

(۱) دغیرمقلدینو شیخ الاسلام ثناء اللہ امرتسری لیکلی چہ شاہ اسماعیل شہید کلک اہلحدیث وؤ او دتقلید پہ ردکنبں تقویۃ الایمان لیکلی دی (فتاویٰ ثنائیہ ۱/ ۳۸۲)

(۲) ابراہیم سیالکوٹی پہ خپل کتاب کنبں دشاہ صاحب تعریفات بیان کړیدی اوخپل بزرگ او معتربئی گنړلي دی . (تاریخ اہلحدیث صفحہ ۴۶۶ تا ۴۷۰)

(۳) مولانا مقتدی اثری عمری شاہ صاحب دخپلو اکابرین مناظرینو کنبں راوستی دی او خو صفحات ددہ پہ تعریفات کنبں لیکلی دی . بیا پہ آخرہ کنبں لیکلی چہ کہ چری شاہ اسماعیل شہید غوندی یوبل اہلحدیث محدث، مجاہدپیداشی نودہندوستانی مسلمانانوپہ قسمت کنبں بہ کلہ ہم ذلت نہ وؤ (تذکرۃ المناظرین صفحہ ۹۶ تا ۹۹ مکتبہ دارالنوادیر لاہور)

(۴) احسن اللہ دیانوی لیکلی چہ شاہ صاحب اہل حدیث او دتقلید سخت مخالف وؤ (تاریخی حقائق صفحہ ۴۱)

(۵) مشہور غیرمقلد اسحاق بھٹی لیکلی چہ اہل حدیث عوام و خواص دبرصغیر پہ سیاست کنب ہمیشہ جوش انداز کنب حصہ اغستی دہ (۶۰ مئی ۱۸۳۱ کنب بالاکوٹ کنب حضرت سید احمد بریلوی ، مولانا اسماعیل دهلوی او دھنی ملگری شہیدان شویدی (برصغیر می اہلحدیث کی آمد صفحہ ۳۴۲)

(۶) نواب وحید الزمان لیکلی (قال الشيخ اسماعیل من اصحابنا (هدية المهدی صفحہ ۳۶)

(۷) حکیم محمود احمد برکاتی لیکلی چہ شاہ صاحب علی الاعلان داحنافو خلاف دترك تقلید او عمل بالحدیث خپلہ ہم شروع کرہ او دامہم یی ہم اوچلولو (حیات شاہ محمد اسحاق دهلوی صفحہ ۱۶۱)

(۸) غیرمقلد عالم عبداللہ ایم ای ہم پہ خپل کتاب کنب لیکلی چہ دکتراہلحدیث وؤ (بریلوی علماء اور انگریز صفحہ ۱۹۷)

(۹) دغسی امین اللہ پشاوری ہم شاہ صاحب دتقلید منکر گنری (دتقلید حقیقت او دمقلدینو اقسام صفحہ ۲۶۷)

(۱۰) مشہور غیرمقلد رئیس ندوی پہ خپل کتاب دشاہ صاحب دفاع دبریلیانو نہ خائی پہ خائی کپیدہ اوپہ صفحہ ۱۷۸ باندی ورته سلفی وائی (ضمیر کابحران)

تلك عشرة كاملة

اوسہ دغہ (اہلحدیث) شاہ اسماعیل شہید لیکلی چہ :

پوچھنے والا اگر پوچھے کہ کائنات کی یہ چیزیں آسمان، زمین، شجر، حجر، درخت، آدمی، گھوڑے یہ کیا ہے۔ کیا یہ تجسہ خدا ہیں یعنی اللہ کا عین ہے یا غیر۔ ہم

اسکے جواب میں کہیں گے شجر، حجر سے تمہاری کیا مراد ہے ؟ شجر ہونے یا حجر ہونے کے جو آثار ہیں .. ان کا مبداء اور انکے احکام کی جو منشاء ہے

اگر یہ مقصود ہے تو میں کہتا ہوں کہ اس صورت میں یہ ساری چیزیں گھوڑا، کتا، بندہ، ڈنگر سارے خدا ہیں (عبارات صفحہ ۱۶۱)

ترجمه : که دتپوس کولو والا تپوس اوکړی چه دکائنات داخیزونه ، آسمان ، زمکه ، ونه ، کانړی انسان، سپی ، داڅه دی آیا دابجنسه خدائی دی ؟ یعنی دالله عین دی اوکه غیر نومونگه به دهغوی په جواب کښ وایوچه شجر او حجر نه ستاڅه مراد دی ؟ دشجر او حجر چه کوم آثار دی ددی چه کوم مبدأ او ددی احکام چه کوم منشاء ده . که ستادغه مقصود وی نوڅه وائم چه په دی صورت کښ ټول څیزونه ، اسپه، سپی، بیزو، ډنگر داتول خدائی دی .

خوړو لوستونکو! ظاهری کلام څومره سخت دی . خواگرچه ددی عبارت نه مخکښ شاه صاحب خپله ویلی دی چه په وجودی خلکوباندی دخالق ومخلوق وحدت الزام غلط دی.

لیکن ځمونږ مطلب په دی عبارت منقوله کښ دی . چه که دصوفیاء کرامو هراقوال په ظاهر حمل کولی شی نوبیا به ستاسو ددی اهلحدیث کلام سره څه کوی . څومونگه مخکښ ذکر کړی وؤ چه مونگه بعض عقائد الزاماً به پیش کوؤ .

نوټ : دلته بریلیان واخواته غلط مطلب وغلطه فائده وانخلي چه گنی دیوبندیانوهم په شاه صاحب فتوی اولگوله . بلکه دلته مونگه غیرمقلدین دخپلو اصولو مطابق راگیروو.

دنواب صدیق حسن خان شاگرد مولوی فضل الهی په خپل کتاب کښ لیکلی . باری بنده رابطه به وحدت الوجود سخن بدشواری مواجه شدم پس برای حل این بنده نزد مولوی فضل اکبر به دهلوی رفتم چون قریب مدرسه ارشدم هجوم انه مردم را دیدم بعداً معلوم شد که مولوی صاحب مردم را وظیفه میدهد مولوی صاحب معالج روحانی نیز بود. پس من پرسیدم که محترم درین مورد برایم اندکی توضیحات بدهید. پس فرمود : غسل کن چون من از غسل فارغ شدم پس برایم

گفت : دو رکعت نماز هم بگذار و خودش نیز گزارید . پس به فروتنی کامل دعا را آغاز کرد و چنین می گفت که ای الله! توبادشاه . قادر . حکیم ، سمیع ، بصیر ، راستن و غنی هستی و تمام نیکوی ها در تو جمع اند . ومن ذلیل ، عاجز ، کمزور ، دروغگو ، بدبخت ، جاهل و فقیر دروازه فقراء ام . تومرا پیدا کردی و گرنه من چه چیز بودم و چه چیز هستم ، مالک تمام اوصاف حسنه توهستی من هیچ چیز نیستم . پس تامت کافی اینچنین دعا میخواست بعد از دعا برایم فرمود که مسئله معلوم شد پس من متحیر شدم که ایشان به من هیچ مسئله ای نه گفته اند . فرمود: من برای تو عملاً گفتم . لیکن تو ندانستی خود را عاجز ، مخلوق ، گنده ، بی تاب ، مرزوق و بدان و خود صفات عاجز یه پیدا کن والله تعالی راقادر ، غنی و صفات کمالیه او را در خاطرت بیاور پس معلوم شد که ذات حامل صفات کمالیه تنا الله واحد است . ومن در مقابل الله چیزی نیستم پس خود بخود وحدت بوجود خواهد آمد (حکایات اهلحدیث صفحه ۱-۲)

ترجمه : مفهوم یوئل ماته دوحدت الوجود په باره کنب سخت مشکل پینښ شو . نودهغی حل دپاره څه مولوي فضل اکبرله دهلی ته لاړمه . چه کله څه دهغی مدرسی ته نزدی شوم . نوما دخلکورش اولیده . نوروسته معلومه شوه چه مولوي صاحب خلکولره وظیفی ورکوی . مولوي صاحب روحانی معالج هم وؤ . نوماتپوس اوکړه چه محترم چه ماته دوحدت الوجود متعلق وضاحت اوکړه . نو وویل چه غسل اوکړه نوچه زه فارغ شوم نوماته ئي اوویل چه دوه رکعته هم اوکړه او پخپله ئي اوکړه . بیا دهغی نه پس څه عاجزی سره دعا اوکړه اودابه ئي پکنب وئیلی چه ای الله ته بادشاه ، قادر ، حاکم ، سمیع ، بصیر ، رشتونی او غنی او دتولو خوبیا نومالک ئی . اوڅه خو ذلیل ، عاجز ، کمزور ، دروغژن ، بدبخت جاهل ، اوفقیر انو فقیریم . تاڅه پیدا کړي یم . ورنه څه څه یم . دتولو اوصاف حسنه وؤ

مالك خوهم ته ئى . خه خوهيخ هم نه يم . نوکافی وقته پوری دغسی دعا کوله . نو ددعا نه پس ئى ماته اووئیل چه مسئله درته معلومه شوه نوخه حیران شوم چه تاخوماته اوسه پوری ماته مسئله نده خولی . نووئ وئیل چه ماتاته عملاً خواوخودله لیکن ته پری پوهه نشوی ، خپل خان کنبی عجز، مخلوق، گنده . بی بس . مرزوق اوصفات عاجز یه پیداکړه . اوالله قادر، غنی اوصفات کمالیه په ذهن کنب رواوله نومعلومه به شی چه دصفتوکامله و حامل ذات صرف الله دی . اوخه خودالله په مقابله کنب هیخ هم نه يم . نوخپله به دوحده الوجود وضاحت راشی .

ناظرین گرامی : خه صفاعبارت دی هیخ وضاحت وتشریح ته پکنب حاجت نشته .

چه دنن صبابعض غیرمقلدین ورته کفروائی . اوحال دادی چه ددوی مشران ورته په دومره عزت سره کتل چه مخکنب به ترینه ئی غسل هم اوکړه او بیا به ئی ترینه مخکنب مونخ هم کولو.

ډاکتر شفیق الرحمن غیرمقلد په خپل کتاب کنبی دپروفیسر عبدالله پهالپوری غیرمقلد میاں نذیر حسین اورائے شاگرد سب تصوف کے قائل تھے . کوئی وحدۃ الوجود کا شکار ہے اور کوئی وحدت الشہود کا (اہل توحید کیلئے لمحہ فکریہ صفحہ ۲۲)

ترجمه : میان نذیر حسین اودھغی شاگردان ټول دتصوف قائلین دی . خوک پکنب دوحده الوجود ښکاردی اوخوک دوحده الشہود.

چه نذیر حسین هم دوحده الوجود قائل دی . اوامین الله خو وحدت الوجود مسئلې ته کفروئیلی دی . نو گویا دامین الله په نزد نذیر حسین کافر شو . نوبیا دنذیر حسین په حوالوباندی امین الله اعتماد څرنګه کوی . دیته ویلی کیږی دترك تقلید تماشه .

اوشاه عبدالعزيز محدث دهلوی غیرمقلدین ئی خپلواکابرینوکنښ شماری اولیکلی
 چه دی اهلحدیث وؤ اودفقه حنفی مخالف وؤ اوگوره اجمالاً تاریخ اهلحدیث
 صفحه ۴۶۴، تحریک آزادی فکر صفحه ۱۰۶ سراجا منیراً صفحه ۳۰ پاک وهندمی
 علماء اهلحدیث کی خدمات حدیث صفحه ۲۴ برصغیر می اهلحدیث کی اولیات
 صفحه ۵۶ .

دغه عبدالعزيز محدث دهلوی متعلق هم عبدالله بهالپوری لیکلی چه .

فیس بوک پیج: نوجوانان احناف Nojawan E Ahnaf

شاه عبدالعزيز دهلوی جنہوں نے حدیث کی بہت خدمت کی صوفیوں کے بنیادی عقیدے وحدت الوجود کا شکار ہیں.

(حوالہ بالا) اودشاه صاحب خپل تحریرات هم شته چه دوحدة الوجود معنی صحیح
 ده . اوگوری فتاوی عزیزی صفحه ۱۳۶ تا ۱۶۶ لیکن مونگه خوف طوالت دوجی
 نه نه پیش کوؤ . حمونبر کتاب په مسئله وحدت الوجود کنښ به اصل عبارت
 اوگوری تفصیلاً . انشاء الله الرحمن .

اوامام اهلحدیث وحیدالزمان دوحدة الوجود متعلق لیکلی .
 ومنهم الشيخ ابن عربی فهم لا يقولون بالحلو ولا بالاتحاد الصرف بل يثبتون ذات
 الله سبحانه بائنا عن خلقه على عرشه انما يقولون ان الحق عين الخلق من وجه
 يعنى من جهة الوجود فان الوجود واحد وهو وجود الحق وسائر الاشياء موجودة بهذا
 الوجود ليس لها وجود مستقل (هدية المهدى صفحه ۵۰)

ترجمه : دوحدة الوجود په قائلینوکنښ یواځن عربی هم دی . هغه په اشیاء کنښ
 دحلول او اتحاد وینانه کوی بلکه هغه ذات دالله دمخلوق نه جدا په عرش ئی منی
 . هغه خوصرف دا وائی چه ذات حق من وجه عين خلق دی او هغه دجهت وجود

بناء باندی وائی . بی شک وجود یودی اوہغہ ذات حق دی اوباقی تمام اشیاء محض ددی دوجود پہ سبب سرہ موجود دی . ددی تولو اشیاء وجود مستقلی وجود ندی .

پہ بلہ خائی کنبں موصوف لیکلی :

حاصل وحدت وجود کا یہ ہے کہ وجود اور تحقق اور ماہہ الوجودیہ یہ عین خدا ہے اور تمام ممکنات اس وجود اور وجود حقیقی کے ایک پرتو اور عکس کی طرح ہیں (رفع

العجاہ عن سنن ابن ماجہ ۵۰۷)

بل خائی موصوف لیکلی :

فصوص الحکم میں جو بعض الفاظ عین اور اتحاد وغیرہ ان کے قلم سے نکلے ہیں ان کا بھی یہی مطلب ہے کہ وجود ہمارا من وجہ وجود الہی کا عین ہے یعنی اس وجود کا سایہ ہے دوسرا کوئی مستقل وجود ہمارا نہیں۔ ورنہ ہم اپنی بقاء میں معاذ اللہ خدا سے بے پرواہ ہو جائیں گے۔ ان کا یہ مطلب نہیں ہے جو اس زمانہ کے ملحد اور جاہل درویش پکارے پھرتے ہیں کہ خدا اور بندہ ایک ہے (تیسیر لباری ۴ - ۳۲۶ طبع تاج کمپنی)

ترجمہ : پہ خصوص الحکم کنبں چہ بعض الفاظ عین او اتحاد وغیرہ ددی دقلم نہ اوتی دی . نو دہغی ہم دامطلب دی چہ خُمونبر وجود من وجہ دوجود الہی عین دی یعنی دہغی دوجود سوری دی . خُمونبر مستقل وجود نشہ ورنہ مونگہ بہ پخپلہ بقاء کنبں معاذ اللہ دخدائی نہ بی پرواہ شو ددی دامطلب نہ دی چہ ددی زمانی ملحد او جاہل درویشان وائی راوائی چہ خدائی اوبندہ یودی .

دی عبارت تہ امین اللہ خصوصاً او نور غیر مقلدین عمومًا فکر اوکری چہ وحید الزمان داسی کسانو تہ ملحد او جاہل وئیلی دی چہ خوک پہ ابن عربی او صوفیاء حقہ باندی دالزام وتہمت لگوی چہ دوی خالق ومخلوق یوگنپری اوس دنواب صاحب آخری خبرہ اوگوری .

لأس الطائفة نواب صدیق حسن خان بل خائی لیکلی .

وحدت وجود کے اثبات یا ابطال میں لب کشائی نہ کرنی چاہیے اگر خود ہی فہم ہے تو اپنی فہم پر قناعت کرے اور اگر وہ بھی سمجھتا تو ان اقوال کو ان کے قائلین پر چھوڑ دے (ماثر صدیق حصہ چہارم صفحہ ۳۹)

ترجمہ : دوحث الوجود پہ اثبات یا پہ ابطال کنب خبری کول نہ دی پکار . کہ خپلہ پری پوهیروی پہ خپل فہم دقناعت اوکری . اوکہ خپلہ نہ پوهیروی نو دہغوی اقوال پہ قائلین د پریدی . کاش ! چہ داخبرہ خو غیر مقلدین دخپل مشرمنلی وہ . ناظرین کرام : دوحث الوجود بحث باندی مونگہ اکتفاء کوو اگرچہ ددی متعلق کافی بحث نورہم موجود دی . اوخمونگہ پہ نظر کنب د (الحیاة بعد الممات) او (ضمیر کا بحران) او نور کتابونہ دغیر مقلدینو حوالہ جات شتہ چہ پکنب دوحث الوجود بحث ہم شتہ او دوی ابن عربی تہ اہلحدیث ، سلفی ، غیر مقلد وئیلی دی . لیکن ددی باقی تفصیل یاددی کتاب پہ دوئم ایڈیش کنب اوگوری او یا خمونر بل کتاب ، مسئلہ وحدت الوجود) کنب اوگوری . انشاء اللہ .

حکہ دلتہ مونگہ مختصراً صرف ناخبر خلکولرہ اشارہ ورکری . اوخمونگہ کتاب ہم دمختصر کیدو نیت دی . لہذا دومرہ بحث پکنب کافی وشافی دی . انشاء اللہ بتوفیق اللہ تعالیٰ .

دغسی راشدی صاحب غیر مقلد لیکلی .

شیخ اکبر ابن عربی خواب میں دیکھتے ہیں کہ ابن حزم نبی کریم ﷺ سے معانقہ کر رہے ہیں فغاب احمد ہامانی الاخر (ابجد العلوم ۳۸۳ یعنی ایک دوسرے میں غائب ہو گئے) (خطبات راشد ۵۳۹)

ترجمه : شيخ اکبر ابن عربی په خوب کښ گوري چه ابن حزم نبی علیه السلام غاړه یلاوی (ضغاب احدهما فی الآخر) ابجد المعلوم ۳ / ۸۳ یعنی په یوبل کښ غائب شو .

فیس بوک پیج: نوجوانان احناف Nojawan E Ahnaf

غیرمقلدین اوتوسل

خرنگه غیرمقلدین چه نوروځایونو کښ زیاتی کړیدی . همدغسي دځایي کښ هم توسل ته شرکيه عقیده وائی . (مجموعه مقالات پرسلفی تحقیقی جائزه صفحه ۸۶۹)

خواه که هغه دژوندی دذات نه وی اوکه دمړونه (الحق الصریح جلد ۶ ص ۲۶۳)
لهذا مونگه دغیرمقلدینو په نزد دغه شرک هم ددوی دکورنه پیش کوؤ .
امام اهلحدیث نواب وحیدالزمان لیکلی .

اختلفوا في جواز التوسل الى الله بانبياءه والصالحين من عباده منهم من لم يجوزه مطلقاً ومنهم من جوزه بالاحياء دون الاموات ومنهم جوزه مطلقاً ومنهم من جوزه بالنبي لاغيره هذا قول ابن عبدالسلام ونقل المروزي في المنسك عن امامنا احمد بن حنبل انه يتوسل بالنبي واختار ابن القيم القول الثاني وعن شيخه روايتان واختار السبكي والشوكاني والسيدي من اصحابنا القول الثالث وهو المختار لانه اذا ثبت جواز التوسل بغير الله فاي دليل يخصه بالاحياء الخ (هدية المهدي صفحه ۴۷)

ترجمه : الله تعالى ته په توسل کښ انبياء او صلحاء پیش کولو کښ اختلاف دی .
بعضو مطلقاً ورته ناجائز ویلی دی . بعضو ورته دژوندونه توسل ته جائز او دمړونه ورته ناجائز ویلی دی . بعضو ورته مطلقاً جائز او بعضو صرف نبی سره جائز او

دغیرنبی نه ناجائز گنری . همدا قول دغزالدين بن عبد السلام دی . اومروزی په (مناسک) کښن ځمونږ دامام احمدبن حنبل نه نقل کړیدی . چه امام صاحب به په نبی سره توسل نیولو . او ابن قیم قول ثاني اختیار کړیدی . اوددی دشیخ نه دوه قوله نقل دی . ځمونږ په علماؤ کښن سبکی . شوکانی او نواب صدیق حسن خان دریم قول غوره کړیدی او همدا قول غوره دی . ځکه چه دغیر الله نه دتوسل جواز ثابت دی نوهیڅ وجه نشه چه توسل صرف ژوندو پوری خاص شی .

بیامخکښ لیکلی : قال الجزری فی الحصن فی آداب الدعاء منها ان يتوسل الى الله تعالى بانبياءه والصالحين من عباده .

ترجمه : علامه جزری وئیلی دی چه د آداب دعانه داهم ده چه دالله ته په دعاکښ انبياء اونیک خلک په وسیله کښن پیش کړیښی .

بیالیکلی : وورد فی حدیث اخر) یا محمد انی اتوجه بك الى ربّي قال السیدانه حدیث حسن لاموضوع وقد صححه الترمذی) قال السبکی یحسن التوسل والا ستغاثه والتشفع زاد القسطلانی والتضرع والتجوه والتوجه بالنبي الى ربه ولم ينکر ذلك احدمن السلف والخلف حتّى جاء ابن تیمیة فانکره وقال الشوکانی من اصحابنا لا وجه التخصیص جواز التوسل بالنبي كما زعمه الشيخ عزالدین بن عبدالسلام والتوسل الى الله تعالى باهل الفضل والعلم هو فی الحقيقة توسل باعمالهم الصالحة ومزایاهم الفاضلة وقال فی مقام اخر لابأس بالتوسل بنبي من الانبياء او ولی من الاولیاء او عالم من العلماء والذي جاء الى القبر زائر اودعا الله وحده وتوسل بذلك الميت كان يقول اللهم انی اسالك ان تشفینی من کذا والتوسل اليك بهذا العبد الصالح فهذا الاتردد فی جوازه وقال شیخ شیخنا مولانا اسحاق فی مائة مسائل یجوز الدعاء من الله بان يقول يا الله اقض حاجتي بحرمة فلان وقدروی فی دعاء الاستفتاح بحرمة الشهر الحرام والمشعر العظام وقبرنبیک علیه

السلام وقال مولانا اسماعيل الشهيد في التقوية يجوز ان يقول اللهم اني التوسل
بوسيلة فلان من الاولياء (هدية المهدي صفحه ٤٨ و ٤٩)

ترجمه : په بل حديث كښ راغلی دی چه (يا محمد اني اتوجه بك الى ربي) نواب
صديق حسن خان وائی دا حديث حسن دی موضوعی نه دی ، امام ترمذی ورته
صحيح وئیلی دی . علامه سبکی وئیلی دی چه توسل ، استغاثه او تشفع (
شفاعت وسفارش) خه عمل دی. قسطلانی مزید وئیلی دی . تضرع او دنی کریم
صلي الله عليه وسلم په واسطی سره دالله تعالی طرفته توجه او تجوه (بجاه النبي)
بهتردی . سلف او خلف كښ ددینه چاهم انكار نه دی كړی .

تردی پوری چه ابن تیمه راغی او هغوی ددینه انكار اوکړه ، او ځمونږ په
اصحابو کښی علامه شوکانی وئیلی دی چه دتوسل جواز صرف نبی کریم ﷺ سره
خاص کولو هیڅ وجه نشته څنگه چه دشیخ عزالدین بن عبدالسلام خیال دی ،
اهل علم او اهل فضل الله ته په وسیله كښ وړاندی كول په حقیقت كښ اعمال
صالحه وسیله كښ جوړول دی .

په بل ځای كښ وئیلی دی کوم ولی یا کوم نبی یا کوم عالم په وسیله كښ پیش
کولو كښ هیڅ حرج نشته چه څوك دقبرزیارت دپاره راشی صرف دالله نه دعا
اوکړی او مړی لره وسیله جوړه کی. او اووائی چه ای الله څه ستانه سوال کوم چه
ماته ددي مرض نه شفاملاؤشي او څه دانیک بنده ستا طرفته وسیله نیسم نوددی په
جواز كښ هیڅ تردد نشته ، او ځمونږ استاذ الاساتذه مولانا اسحق صاحب په (مائة
مسائل) كښ فرمائیلی دی چه الله تعالی نه داسی دعاكول جائز دی چه اووائی (
ای الله تاپه خپل واسطی سره ځما حاجت پوره كړه یا دفلانی په خاطر ځما
دا ضرورت پوره كړه ، په دعا استفتاح كښ) بحرمة الشهر الحرام والمعشر العظام ،
وقبرنبيك عليه السلام ، الفاظ مروی دی . حضرت مولانا شاه اسماعيل شهيد په (

تقوية الايمان) کښ فرمايلي دی چه سپری داسی او وائی نوجائز ده اللهم انی
اسالك بوسيلة فلان من الاولياء)

مونږ. دغیرمقلدینو دکتاب نه اگرچه اوگدبحث نقل کړه لیکن دفائدی نه په خالی نه
وی اگرچه په دی فصل کښ نوری خبری هم وی خوهغه مونږداختصارپیش
نظررانقل نه کړه . او ددی حوالی نه چه څرنګه خبری مخی ته راغلی نو مزیدئی
دوضاحت گنجائش نشته . البته دومره به اووایوچه دغیرمقلدینو امام وحید الزمان
وائی چه دتوسل نه دابن تیمه نه مخکښ هیڅ سلف وخلف انکارندی کړی .
نومعلومه شوه چه یا غیرمقلدین ځان ته سلفیان وئیل دهوکه ده ځکه چه بعض
غیرمقلدین ددی سلفووالا لاره (توسل) نه ده اختیارکړی . اویا به وحید الزمان
دروغ وئیلی . نوددی جواب به غیرمقلدینو ته پریډو ؟
بیا وحیدالزمان لیکلی :

اختلفوا في الدعاء بحق فلان او بحرمة فلان كما هو المرسوم عند الصوفية كلهم فقال
البعض لا يجوز لانه ليس على الله حق لاحد والصحيح جوازه اذورد لفظ الحق في
القرآن والاحاديث الصحيحة الخ (صفحه ۴۹)

ترجمه : بحق فلان يا (بحرمة فلان) الفاظ چه کوم دصوفیانوکښ رائج دی . سره
دعاکولو کښ اختلاف دی . بعض دپه ناجائز وائی ځکه چه په الله تعالی باندی
دهیچا حق نشته لیکن صحیح قول دادی چه جائزه ځکه چه په قرآن اوصحیح
احادیث کښ د (حق) لفظ راغلی دی .

روسته ئی بیا دخپل مدعی لپاره آیاتونه او احادیث یی راوپیدی .
اوپه بل کتاب کښ وائی .

التوسل الى الله تعالى بانبيائه والصالحين من عباده جائز ويستوى فيه الاحياء
والاموات .

ترجمہ : اللہ تعالیٰ تہ پہ وسیلہ کنیں انبیاء اوصالحین دبندگانونہ جائز دی برابرہ خبرہ ده کہ ژوندی وی اوکھ مړه وی (نزل الابرار ۵ / ۱)

مخکنیں لیکلی : ولوتوسل با النبي صلعم بمن مات من الصلحاء کا امامنا الحسن بن علی او مرشدنا وشیخنا عبدالقادر جیلانی او امامنا احمد بن محمد بن حنبل الشیبانی او امامنا ابن تیمیہ الحرانی و امامنا ابن حزم الاندلسی او امیرنا فی الحدیث محمد ابن اسماعیل البخاری (فلاباس)

ترجمہ : کہ څوک توسل اونسى په نبی علیه الصلوٰۃ والسلام پوری او یادفوت شدہ صالحینونہ لکه ځمونږ امام حسن بن علی او ځمونږ مرشد وشیخ عبدالقادر جیلانی او ځمونږ امام احمد بن محمد بن حنبل الشیبانی او ځمونږ امام ابن تیمیہ الحرانی او ځمونږ امام ابن حزم الاندلسی او ځمونږ امیر په حدیث کنیں محمد بن اسماعیل البخاری نوهیڅ حرج پکنیں نشته (نزل الابرار ۱ / ۱۶۱)
بل ځائی لیکلی :

لاباس بالتوسل عندنا سواء كان بالاموات او بالاحیاء (نزل الابرار ۳ / ۱۱۱)
یعنی چه ځمونږ داهلحدیث په نزدیہ مړو او ژوندو دواړو سره توسل نیولی شی دغیرمقلدینو یوبل غټ عالم مولانا ابوالمکارم محمد علی خیل کتاب کنیں لیکلی .
یا رسول الله کہہ کرا گر آپ کو وسیلہ بنانا مقصود ہے تو جائز ہے اسی طرح اگر کوئی کہے کہ یا رسول الله میں فلاں مشکل سے جھکا را حاصل کرنے میں آپ کو اللہ کی طرف وسیلہ بنانا ہوں تو بھی جائز ہے... کیونکہ یا محمد انی قد تو جھت بک الی ربی... والی حدیث سے مشکل میں نبی کریم ﷺ سے توسل کا جواز ثابت ہوتا ہے (الجوابات الفاخرہ صفحہ ۲۵، بحوالہ کچھ دیر غیر مقلدین کے ساتھ)

فیس بوک پیج: نوجوانان احناف Nojawan E Ahnaf

یا رسول الله وئیل کہ چری دنبی / وسیلہ نیول مقصود وی نوجائزده . دغسی کہ څوک او وائی چه یا رسول الله! څه فلاںی مشکل نه خلاصیدوکنیں تا الله طرف ته

وسیلہ جو پروم نوہم جائزہ . حُکھ چہ یا محمد انی قد توجہت بک الی ربی
والاحدیث نہ پہ مشکل کنن نبی کریم ﷺ باندی دتوسل جواز ثابت کیگی .
دغسی بل دغیر مقلدینو بزرگ قاضی محمد بشیر سہوانی دتوسل جائز. قسمونہ
لیکلی .

تسیری قسم یہ ہے کہ رسول اللہ ﷺ کو وسیلہ بنایا جائے. آپ کی رسالت پر ایمان رکھتے ہوئے.

صیاتہ الانسان عن وسوة الشيخ دحلان صفحہ ۲۵۴ بحوالہ کچہ دیر غیر مقلدین
(کیساتہ)

ترجمہ : دریم قسم (جائز توسل ناقل) دادی چہ رسول اللہ ﷺ وسیلہ کنن
اوگر خولی شی پہ نبی علیہ السلام ئی ایمان را وپلوسرہ .

او دغیر مقلدینو بابا نواب صدیق حسن خان (چہ امین اللہ ترینہ خائی پہ خائی
استدلالات کوی) کتاب پہ آخر کنن لیکلی شویدی چہ : (يقول المتوسل بجاء
النبي الخاتم الفقير الى الله تعالى محمد قاسم) (الروضة النديه بحوالہ کچہ
دیر غیر مقلدین کا ساتھ صفحہ ۲۲۲)

ترجمہ : دنبی خاتم پہ جاہ او مرتبہ باندی وسیلہ نیولو والا داللہ محتاج بندہ محمد
قاسم عرض کوی .

دغسی پہ بل کتاب کنن دابن عربی ددفاع کولو نہ پس لیکلی .
بجاء سید اصفائہ وخاتم انبیائہ صلی اللہ علیہ وسلم وشرف وکرم وعظم (التاج
المکمل صفحہ ۱۷۶ مکتبہ دارالسلام ریاض)
اوپہ بل کتاب کنن لیکلی :

پھر یہ لکھے بحق مریم و عیسیٰ ابنیہما طویل العمر بحق محمد والہ پھر وہ تعویذ حاملہ باندھ لے یہ توسل بانبیاء بکینفیت کذائی کچھ مخالف شرع
شریف نہیں ہے .

ترجمه : بیا ددا اولیکی : (بحق مریم وعیسی ابنا صالحاً طویل العمر بحق محمد والہ) بیا هغه تعویذ حامله داوتری دا توسل په انبیاء و بکیفیت کذائی شه مخالف دشرع نه دی .

بیا مخکنی په یودعاکنی لیکلی :
اسالك واتوسل اليك بجاه محمد (کتاب التعویذات المعروف الدعاء والدواء صفحه ۱۵۱ و ۱۸۴)

او دغیرمقلدینو شیخ الكل فی الكل نذیرحسین دهلوی دخپل کتاب په آخرکنی لیکلی .

هذا آخر ما الهم الله خالق الثقلين عبده العاجز محمد نذیرحسین عافاه الله فی الدارین بجاه سیدالثقلین . (معیارالحق صفحه ۳۵۳)
دغسی بل کتاب کنی لیکلی :

پس مناسب این که بدین طور بگوید یا الله شیئاً للشیخ عبدالقادر یعنی یا الله عطاکن وده مراببرکت شیخ عبدالقادر ۱۱۱ چه این طور جواز است چه در دعا خواستن از خدائی تعالی بحرمت فلان یا ببرکت فلان مباح است . (فتاوی نذیریہ جلد ۱ / ۱۲۹)

یعنی چه داسی وینا مناسبه ده چه اوئیلی شی چه یا الله دشیخ عبدالقادر په واسطه یعنی یا الله دشیخ عبدالقادر ۱۱۱ په برکت سره ماته راکړه ، داسی جائزده چه دخدائی پاک نه په حرمت دفلانی یا په برکت دفلانی دعا او غواړی نو دامباح (یعنی جائز . ناقل) ده اودافتواي صرف دمیا نذیرحسین صاحب نده بلکه ډیرعلماء ورسره پکنی متفق دی .

چه هغه مندرجه ذیل دی .

سید محمد نذیر حسین ، عبد الخالق دہلوی ، محمد قطب الدین دہلوی ، برکت اللہ دہلوی ، نور الحق دہلوی ، سید علی دہلوی ، غلام رسول قصوری ، محمد مخدومی بن باریک اللہ پنجابی ، شاہ سید حسین قادری پنجابی ، مفتی محمد احسن اللہ پشوری ، مفتی برکت اللہ پشوری ، نصیر احمد پشوری ، قاضی منصور جان پشوری)

اوپہ ہمدغہ صفحہ وائی .

کتبہ العبد الضعیف طالب حسین فی الدارین محمد نذیر حسین عفاعنہ ، رب المشرقین والمغربین بجاہ سید الثقلین امام القبلتین جد الحسن والحسین رضی اللہ عنہما وعنہم فی الماوین .

ماہر القادری غیر مقلد اشعار و کتب وائی .

مرحبا الفت سردار دوعالم کے طفیل

اُن پہنچا ہوں کہاں کشف و کرامت کے بغیر (ذکر جمیل صفحہ ۱۲ و ۱۷)

مشہور غیر مقلد مؤرخ محمد اسحاق بھٹی دمولانا غلام رسول غیر مقلد اشعار نقل کوی .

طفیل حضرت خیر الانام می ایم (تذکرہ غلام رسول قلغوی صفحہ ۴۶۷) بل خائی لیکلی .

ای سرورد دوعالم و سلطان مرسلین

بس مجرم شفاعت خود کن رفیق و یار (صفحہ ۴۷۰)

بل خائی کتب داسی اشعار وائی .

نہ جھلن اکھیاں وہ دیکھ انوار

ہووی صدقے رسول اللہ دی دربار (سوانح غلام رسول ۱۳۷)

دغسی وحید الزمان پہ خپل کتاب (چہ ددی کتاب تعریف دارشاد الحق اثری وغیرہ نہ پیش کړی شو) کنب لیکلی .

اس حدیث سے نیک بندوں کا وسیلہ لینا ثابت ہوا۔ بنی اسرائیل بھی قحط میں اپنے پیغمبر کے اہل بیت کا توسل کیا کرتے اللہ تعالیٰ پانی برساتا اس سے یہ نہیں نکلتا کہ حضرت عمر کے نزدیک آنحضرت کا توسل آپ کی وفات کے بعد منع تھا کیونکہ اب تو اپنی قبر میں زندہ ہیں اور آنحضرت نے ایک صحابی کو دعا سکھائی اس میں یوں ہے یا محمدانی اتوسل بک الی ربی اور انکے صحابی نے آنحضرت کے وفات کے بعد یہ دعا دوسروں کو سکھائی مگر ہمارے اصحاب میں سے امام ابن تیمیہ اور ابن قیم اس طرف گئے ہیں کہ اموات اور قبور کا توسل جائز نہیں نہ حضرت عمر نے اور نہ کسی صحابی نے اب کی قبر شریف کا توسل کیا اور خلاف کیا ان کی بدعت سے اکابر محدثین اور علماء نے اور یہ کہا کہ ایک امر کا منقول نہ ہونا اس کے عدم جواز پر دلالت نہیں کرتا۔ جب اصل وسیلہ کا جواز شروع سے ثابت ہے (تیسر الباری ۱- ۱۱۲ باب نمبر ۶۳۶)

ترجمہ : ددی حدیث نہ دنیک بندگانو وسیلہ نیول ثابت شوہ . بنی اسرائیل ہم پہ قحط کنب دخپل پیغمبر اہل بیت توسل کول نواللہ بہ پری او بہ راتویولی . ددی نہ دا خبرہ نہ ثابتیری چہ دحضرت عمرؓ پہ نزد دنی / توسل پس دوفات نہ منع دی . حکہ چہ پیغمبر خو پہ خپل قبر کنب ژوندی دی او پیغمبر یوصحابی تہ دعا خودلی وہ پہ هغی کنب دادی (یا محمدانی اتوسل الیک الی ربی) اودغہ صحابی دنی علیہ السلام دوفات نہ پس نورو تہ اوخودلہ . مگر خمونر پہ اصحابو کنب امام ابن تیمیہ او ابن قیم دی طرف تہ تلی دی چہ د امواتو او قبوروی توسل جائز نہ دی نہ حضرت عمرؓ او نہ بل صحابی دنی علیہ السلام دقبر شریف توسل کړیدی . او اکابرین محدثین او علماء ددوی بدعت نہ خلاف کړیدی ، او دائی وئیلی دی چہ دیو امر نہ منقول کیدل ددی پہ ناجائز کیدو باندی دلالت نہ کوی . چہ کلہ داصل وسیلی جواز دشروع نہ ثابتہ ده .

دوحید الزمان ددی حوالی نہ لکھ څنگہ چہ معلومہ شوہ چہ توسل جائز عمل دی او ورسره ئی داعتراض جواب ہم ورکړہ نوددی خبری انکشاف ئی ہم اوکړہ چہ

دتوسل انکار اول ابن تیمیہ کپیدی چہ نورمحدثین او علماء ترینہ انکار کپیدی .
 اودا کارئی بدعت کپیدی او حال دادی چہ نن صبا بعض غیر مقلدین برعکس خبرہ
 کوی یعنی توسل اثبات تہ بدعت وائی . نومونگہ دغیر مقلدینو نہ
 دنور و سوالا توپشان داسوال ہم کوؤ چہ دا اوائی چہ دوحید الزمان دا خبرہ چہ دتوسل
 نہ انکار اول ابن تیمیہ رحمہ اللہ کپیدی او بدعت کارئی کپیدی . رشتیائی وئیلی دی او
 کہ دروغ ؟

بل خائی موصوف لیکلی :

اس سے امام حسین علیہ السلام کی بڑی فضیلت نکلی مسلم کی روایت میں یوں ہے . یا اللہ میں اس سے محبت رکھتا ہوں تو بھی اس سے محبت رکھ ہم گنہگاروں
 کے پاس کوئی نیکی نہیں ہے بجز اس کے امام حسن علیہ السلام سے محبت رکھتے ہیں یا اللہ اپنے حبیب کی دعا پوری کر اور ہم کو آخرت کے عذاب سے امام
 حسین کے طفیل میں بچا دے آمین یا رب العلمین (تسیر الباری شرح صحیح البخاری ۲-۳۸۵)

ترجمہ : ددی حدیث نہ دامام حسین علیہ السلام (واجی واہ نا قل) لوی فضیلت
 راوتلو . دمسلم شریف پہ روایت کنن دی چہ یا اللہ خہ دی سرہ محبت ساتم تہ ہم
 دی سرہ محبت اوساتہ خمونر گنہگارانو سرہ ہیخ نیکی نشتہ سوا ددی امام حسن
 علیہ السلام سرہ مونر محبت ساتو .

یا اللہ دخپل حبیب دعا پورہ کرہ او مونر دآخرت عذاب نہ دامام حسین پہ طفیل
 سرہ بچ کری آمین یا رب العلمین .
 دغسی امین اللہ پشاور لیکلی :

چہ کلہ بہ ئی (دبنی اسرائیلو ، ناقل) دہغوی (مشرکین) سرہ جگرہ راغلہ نوداسی
 دعاء بہ ئی کولہ (اللهم انصرنا علیہم بالنبی المبعوث فی آخر الزمان الذی
 نجد صفته فی التوراة فکانوا ینصرون)

ترجمہ : ای اللہ ! مونر سرہ ددی مشرکانو پہ مقابلہ کنن دآخری نبی پہ رالیرو مدد
 اوکرہ ، دکوم صفات چہ مونر پہ تورات کنن موندہ کوؤ ، نودوی سرہ بہ مدد کیدی

شو او ددی معنی تائید په حدیث کښ دی : ابن عباس **AA** فرمائی یهودوبه داآوس او خزرج په مقابله کښ په رسول الله **ﷺ** باندی مدد طلب کولو دهغه دبعث نه مخکښ (حکمة القرآن ۱ / ۵۸۴ و ۵۸۵ اول ایډیش ۵۹۷ دوم ایډیش . وحید الزمان دحضرت عمر **AA** والامسئله دتوسل راغستی ده تفصیل نه پس لیکلی :

حضرت عمر کایه مطلب نهیږي ټاکه پیغمبر صاحب کاب وسیله نهیږي هوسکتا بلکه حضرت عباس زنده تھے. اور دعایل شریک کرانا منظور تھا.
اسلئے ان کا توسل کیا (لغات الحدیث ۲-۲۵۰)

ترجمه : دحضرت عمر **AA** دامطلب نه وؤ چه دیږمبر **ﷺ** اوس وسیله نه کیږي . بلکه حضرت عباس ژوندی وؤ . اوپه دعا کښ ئی شریک کول مقصود وؤ نوځکه ئی ددی توسل اوکړو .
نواب صدیق حسن خان په بل کتاب په آخر کښ لیکي .
(بجاه من نزلت علیه السبع المثانی) (ظفر اللاضی صفحه ۳۵۰)

تقلید دغیر مقلدینو په کور کښ

څنگه چه غیر مقلدین نورځایونو کښ غلوکړیده همدغسی دتقلید موضوع کښ هم دوی هغه فتوی دخپلو کمپنیانو او کاگلي دی چه انسان ورته ګوته په خله حیران پاتی شی .

چونکه دلته دتقلید مسئلې وضاحت موقع نه ده . ددی موقع به بل ځای راشی ان شاء الله .

ددی وجه نه یو څوحواله جات دغیر مقلدینو نه اول داپیش کوو چه دوی ورته څرنګه ګوری اوبیا هم دغه تحفه هم ددی دکورنه به هم پیش کړو بتوفیق الله تعالی .

امین اللہ پشاوری لیکلی : تقلید داسلام جرری وباسی تقلید دکتاب اوسنت سرہ مخالف شیء دی ، تقلید دعلماؤ دامت بی احترامی ده ، تقلید شرک اوبدعت عمل دی . (التحقیق السدید صفحہ ۶۹)

بل خائی لیکلی : تقلید شخصی سرہ توحید الحاکمۃ ختمیری .. مقلدہ دتوحید چغی وھی لیکن منح کنبی بہ پہ شرک فی التحلیل والتحریم کنبن اختہ وی (تقلید حقیقت او دمقلدینو اقسام) پہ بل صفحہ کنبن مقلدینوتہ خطاب کوی چہ . (نوگورہ اللہ تعالی درتہ پہ قسم سرہ بی ایمانہ وویلو) (صفحہ ۲۸۱)
اوبل خائی وائی (تقلید شخصی دیهودو اونصاراؤ صفت دی (ایضاً صفحہ ۲۷۷)
دغسی بل غیرمقلد عالم لیکلی :

سوال : ہم نے سنا ہے کہ آپ تقلید کو بھی شرک کہتے ہیں حالانکہ تقلید کا شرک سے کیا تعلق ؟

جواب : تعلق کیوں نہیں تقلید اور شرک کا تو چولی دامن کا ساتھ ہے۔ شرک اگر تہی تقلید کی سر زمین میں ہے۔ ہر شرک پہلے مقلد ہوتا ہے پھر شرک۔

اگر تقلید نہ ہو تو شرک کبھی پیدا نہ ہو۔ شرک پیدا ہی تقلید سے ہوتا ہے الخ (اصلی اہلسنت مشمولہ حقانیت مسلک الہدایت صفحہ ۴۵۲)

دغسی مولانا سید اقتدار احمد سہوانی غیرمقلد دثناء اللہ امرتسری پہ عقیدت کنبن .

اشعاروائی چہ .

شرک کی ایک شاخ ہا تقلید تونا یہ ہی کھا ثناء اللہ (فتاوی ثنائیہ ۱/۶۳)
ددی حوالہ جاتونہ معلومہ شوہ چہ غیرمقلدین تقلیدتہ شرک وائی نودغہ شرک (تقلید) ہم ددوی دکورنہ پیش کوؤ

(۱) دغیرمقلدینو مجتہد لاثانی . فخر افغانی ، امین اللہ کونپری لیکلی .
مونر دحدیث دامام بخاری مقلدین او متبعین یو (التحقیق السدید صفحہ ۸۳ و
تقلید حقیقت اود مقلدینو اقسام صفحہ ۲۴۴)

دلته دوی دامام بخاری دا حادیثو د تقلید دعوی او کړه نودوی کښ هم دغه شرک موجود شو .

(۲) دامین الله پشاوری دمدرسی مهتم حاجی شیرعالم معروف به عبدالله فانی لیکلی .

تقلید د کتاب وسنت ضروری دی (حق و حقیقت صفحه ۳۸)

(۳) صبه الله محمدی شیرانی لیکلي (هم کته ین مطلق تقلید جائز ه). اسلین ک اسکی عوام کو ضرورت بھی ه اور امت میں افتراق کا سبب بھی نہیں (اقامه المیزان للفرق بین اهل البصائر والعلمیان صفحه ۱۷۱ مکتبه محمدیه گنج پشاور تقریظ از عبدالسلام الرستمی)

ترجمه : مونر وایو مطلق تقلید جائز دی . حکه چه ددی عواموته ضرورت هم دی . اوپه امت کښ دافتراق سبب هم ندی .

(۴) ثناء الله امرتسری لیکلي: تقلید مطلق یہ ه که بغیر تعیین کسی عالم سے مسئلہ پوچھ کر عمل کیا جائے جو اھلحدیث کا مذہب ه (فتاوی

ثنائیہ-۲۵۴)

Nojawan E Ahnaf فیس بوک پیج: نوجوانان احناف

ترجمه : تقلید مطلق دادی چه بغیر تعیین دیو عالم نه دمستلی تپوس او کړیشی او عمل پری او کړیشی چه کوم د اهلحدیث مذہب دی .

(۵) ڈاکٹر شفیق الرحمن غیر مقلد لیکلي: تقلید کے جواز یا وجوب کی صورت.. جب مکلف خود مسئلہ کی تحقیق نہ کر سکے اور اس کو تفصیل معلوم نہ ہو تو اس صورت میں بعض دفعہ تقلید جائز اور بعض دفعہ واجب ہو جاتی ه. (اهل سنت کا منہج تعامل صفحہ ۲۲۳)

ترجمه : د تقلید جواز او وجوب صورت چه کله مکلف خپله دمستلی تحقیق نشی کولی او هغی ته تفصیل هم معلوم نه وی نوپه دی صورت کښ بعض کرته تقلید جائز. او بعض کرته تقلید واجب کیري .

اوپه دی کتاب باندی دپشاور نه د عبدالعزیز نورستانی او عبدالسلام رستمی صاحب هم تقاریظ اغستلی شویدی .

ددى حواله جاتونه سوا نور حواله جات هم شته خوپه دى اکتفاء کوو. نومعلومه شوه چه دغه شرک (تقلید) عصر هذا اهلحدیثوپه کورکښ هم شته .

دقبرونونه فیض حاصلول

دغیرمقلدینوپه کورکښ دانظریه هم ملاویري چه دقبرونونه فیوض اخذکولی شی . لکه دامین الله ودیگر غیرمقلدینو ممدوح نواب صدیق حسن خان دقبرونونه فیض حاصلولوباندی اجماع نقل کړیده . لیکلي .

درمسئله انتفاع اولیاء از ارواح اولیاء وانبیاء بقدرمناسب حال بدون تقلید برسوم وبدعات رجال واهل ضلال خود چندان خلاف بیان اهل علم نیست . (ماثرصدیقى حصه چهارم صفحه ۱۲۸)

یعنی په دى مسئله کښ چه داوولیا کرام اوانبیاء علیهم السلام دارواحونه بغیر دغه رسوم اوبدعاتوپابندی نه کوم چه په اصل کښ دگمراهی نښه ده ، خپل مناسب حال فیض ترینه اغستلى شی، په دیکښ داهل علموهیڅ قسمه اختلاف نشته . په بل کتاب کښی لیکلى دى .

لايزال یرى النور على قبرى الشريف والناس يتبرکون به (التاج المکمل صفحه ۲۹۸)

چه ؤما دپلار په قبرشريف هميشه نوروى . اوخلک ترينه تبرک حاصلوى . دغسى امام اهلحدیث وحیدالزمان لیکلى :

قلت بهذا يدفع الشبهة التى اوردها القاصرون انه كيف يمكن استحصال الفيوض والبركات وبردالقلب والا نوار من ارواح الصلحاء بزيارة قبورهم (هدية المهدى صفحه ۶۳)

ترجمہ : زہ وائےم چہ دینہ ہغہ شبہہ ہم لری شوہ چہ کوم کم عقل حضراتو دطرفنہ مخی تہ راخی چہ دصلحاء وو دقبرونو زیارت کولوسرہ ددوی روحونو نہ فیض و برکات وانوار حاصلوی خنگہ ممکن دی .

وحیدالزمان دروحنونہ فیض وبرکات نہ دانکار کولو والاتہ بیوقوف اووئل .
دغسی بل مشہور غیرمقلد امام العصر ابراہیم سیالکوتی پہ خپل کتاب کنبں دنذیرحسین متعلق لیکلی .

اَجَلُ الْاٰلِھِیْثِ جَوْتُوْحِیْدِ سَے خَالِیْ ہِے اِسْ کِی وَجہ کیا ہِے کہ وہ اللہ کو رب مانتا ہِے . اللہ کو خالق مانتا ہِے . اللہ کو مالک بھی مانتا ہِے . لیکن بادشاہ نہیں مانتا . بادشاہ نہیں مانتا تو اسکا مطلب کیا ہِے . اللہ کے قانون کو نہیں مانتا جو قانون کو نہ مانے وہ توحید والا بھی نہیں ہو سکتا (خطبات بہا پوری ۵ / ۱۱)

ترجمہ : دجنازی مونخ دموصوف لوی سعادت مند نوسی سیدعبد السلام اوکرہ ، جنازہ کنبں دومرہ رش وو چہ باوجود ددی چہ کت تہ ئی لوی لوی بانرسونہ لگولی وو اوخلکوہغہ نمبرپہ نمبر دتبرک پہ خاطر نیوو .
امام اہلحدیث نواب وحید الزمان بل خائی لیکلی :

اولیاء اللہ سے بعد از موت ہی طرح طرح کے فیوض اور برکات ہونا متواتر منقول ہے (لغات الحدیث ۱-۲۹۳)

ترجمہ : داولیاء اللہ نہ پس دمرگ نہ ہم پہ قسما قسم فیوض اوبرکات کیدل ترینہ متواتر منقول دی .

دغسی بل خائی کنبں ہمدغہ امام اہلحدیث وحید الزمان لیکلی :
ولا زال السلف والخلف یتبرکون باثار الصلحاء ومشاهدہم ومقاماتہم وآبارہم وعیونہم (ہدیۃ المہدی صفحہ ۳۴)

یعنی دسلفو اوخلفو ہمیشہ دامعمول وو ہغوی خلك دصلحاؤ تبرکات ، مزارات، کووئی اودچشمو نہ بہ ئی برکت حاصلول .

دبریلیانونه څه ګیله شوه چه هغوی سخاختی اوبه په ځان واچوی او وائی چه داد
سخی باب اوفلانکی بابا تبرکات دی ، نودا سیل دغیرمقلدینوپه مارکیټ کښ هم
لگی بل ځائی کښ لیکلی .

لابأس بهذا الظن ان الدعاء من الله تعالى في المواضع المتبركة سيما عند قبر النبي
ترجى اجابته بالسرعة . (هدية المهدى صفحه ۳۴)

یعنی مبارک ځایونه خاص طور سره دښی پاک // قبرسره دعا ډیرزر قبلیری .
دغسی دعلامه جزری په حوالی سره لیکلی چه :

لم يجب الدعاء عند قبر النبي // ففی ای موضع يستجاب (هدية المهدى صفحه
۳۲ و ۳۳)

چه دښی کریم // قبرسره دعانه قبلیری نوکوم ځائی به قبوله شی .
دغسی نواب صدیق حسن خان بابا دابوعوانه دقبرمتعلق لیکلی چه هغه دعلم مزار
او دخلق دپاره دتبرک مقام دی . (التاج المکمل صفحه ۱۴۵)

فیس بوک پیج: نوجوانان احناف Nojawan E Ahnaf